

Turcja – Rynek Turystyczny

Dagmara Wojdyło

II SUM TiR/dzienne
Tur.Międzynarodowa

KRAKÓW 2012

WSTĘP :	4
ROZDZIAŁ I : WPROWADZENIE	5
1.1. Informacje podstawowe (podział administracyjny, waluta, język, ludność, itp.)	5
1.2. Położenie Geograficzne, rzeźba terenu	7
1.3. Klimat	7
1.4. Ustrój polityczny	8
1.5. Gospodarka	10
1.6. Komunikacja	11
2.1. Krótka Historia Turków.	12
ROZDZIAŁ II : ATRAKCJE TURYSTYCZNE	14
2.2. Stambuł – gdzie Wschód spotyka się z zachodem	14
2.3. Troja, Pergamon i Efez	15
2.4. Izmir i okolice	17
2.5. Pamukkale	18
2.6. Kapadocja	18
ROZDZIAŁ III : ANALIZA RYNKU TURYSTYCZNEGO	19
3.1. Turystyka przyjazdowa	19
3.2. Wpływy z Turystyki	26
3.3 Zakwaterowanie	27
3.4. Środki transportu	31
3.5 Polacy w Turcji	31
4.1. Turystyka Wyjazdowa	32
4.2. Znaczenie dla Polski	33
4.3. Wskaźnik użyteczności WUTZ	38
ROZDZIAŁ IV : ANALIZA SWOT	40

ZAKOŃCZENIE :	41
OFERTA WYJAZDOWA DLA SINGLI	41
BIBLIOGRAFIA :	42
SPIS TABEL, WYKRESÓW I RYCIN :	43

WSTĘP :

Celem niniejszej pracy jest analiza rynku turystycznego Turcji. Aspektami branymi pod uwagę do jej przeprowadzenia będą przyjazdy zagranicznych turystów, ich liczba oraz wydatki ponoszone z tytułu przyjazdów, turystyka wyjazdowa obywateli tureckich, znaczenie jakie ma dla polskiego rynku turystycznego, walory kulturowe i przyrodnicze kraju, sytuacja gospodarcza oraz kilka innych.

Motywami dla których autor wybrał akurat kraj jakim jest Turcja do analizy jest głębokie zainteresowanie kulturą, historią, przyrodą oraz relacjami z ludźmi tam mieszkającymi. Jest to również spowodowane częstymi wyjazdami wakacyjnymi oraz chęcią podjęcia pracy pilota/rezydenta na terenie Turcji.

Turcja jest krajem często odwiedzanym przez turystów, zajmuje miejsce w pierwszej dziesiątce krajów o największej liczbie przyjazdów turystów zagranicznych. Kraj ten oferuje bogate zaplecze infrastruktury gastronomicznej, noclegowej, komunikacyjnej, rozrywkowej i rekreacyjnej. Posiada również dobrze wyszkoloną kadrę pracowników branży turystycznej. Finansowe i strategiczne wsparcie Ministerstwa Kultury i Turystyki.

Tworząc tę analizę autorka wspierała się różnego rodzaju pomocami naukowymi. Podręczniki akademickie z zakresu podstawowej wiedzy geograficznej, przewodniki turystyczne, ale w głównej mierze z danych statystycznych takich organizacji jak UNWTO, POT, ETC oraz z raportów wyżej wymienionych plus raporty Ministerstwa Kultury i Turystyki w Turcji, Eurostatu i Turkstatu, a także wielu innych stron internetowych, które posłużyły za kopalnię niezbędnych informacji.

Rozdział I : Wprowadzenie

Ryc.1 Położenie geograficzne

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/c/c7/European_Union_Turkey_Locator.svg/400px-European_Union_Turkey_Locator.svg.png

1.1. Informacje podstawowe (podział administracyjny, waluta, język, ludność, itp.)

Turcja, a właściwie Republika Turecka – Türkiye Cumhuriyeti powstała 29 Października 1923 roku po upadku Imperium Osmańskiego. Stolicą jest Ankara. Językiem urzędowym jest Język Turecki, natomiast na terenie kurortów i większych miast można porozumieć się w języku angielskim, niemieckim i rosyjskim. By do Turcji wjechać potrzebna jest wiza obowiązująca prawie wszystkich mieszkańców świata. Wiza turystyczna kosztuje 15EUR lub 20USD i upoważnia nas do przebywania na terenie kraju 90dni. Turcja leży w innej strefie czasowej niż Polska i do naszego czasu należy dodać jedną godzinę.

Liczba ludności to około 78 milionów mieszkańców, około 70% stanowią Turcy, 18% to Kurdowie, 2% to Arabowie, pozostali to m.in. Tatarzy Krymscy i Azerowie. Średnia długość życia wynosi 75 lat, a przyrost naturalny wynosi 0,7%.

Religią dominującą jest Islam około 99% , pozostałe 1% to wyznawcy grekokatolicy, rzymskokatolicy, Żydzi sefardyjscy (z Hiszpanii) i inni. W liczbach tych jednak zachodzić mogą pewne nieścisłości ze względu na fakt, iż każdy mieszkaniec niezdeklarowany liczony jest jako muzułmanin, to samo dotyczy się agnostyków i ateistów.

Największe miasta Turcji to Sztambuł (13,3 mln mieszkańców), Ankara (4,8mln), Izmir (3,9mln), Bursa, Adana, Antalya.

Walutą obowiązującą w kraju jest Turecka Lira (TRY), 1 TRY = 100 Kuruszy. Wymienialna na każdą inną wymienialną walutę w bankach lub kantorach. Wartość jednej liry tureckiej na polskie złote wynosi : 1 TRY = 1,881 ZŁ. Na terenie kraju również możemy posługiwać się walutą euro (1 TRY = 0,424 EUR) oraz dolarami amerykańskimi (1 TRY = 0,5403 USD).

Symbole półksiężyca i gwiazdy widniejące na fladze tureckiej to symbole Islamu oraz Bogini Nocy Hekate. Geneza powstania flagi (symbole plus kolorystyka) mają swoje źródło w legendzie z czasów wojny turecko – greckiej (1920-1922), kiedy to żołnierze tureccy noca po walkach szukali swych braci na polu bitwy, a jedyne co znaleźli to poległych leżących w kałużach krwi, w których taflach odbijał się półksiężyc i gwiazda polarna.

Święta państwowe : 1 Stycznia – Nowy Rok, 23 Kwietnia – Dzień Niepodległości i Dzień Dziecka, 1 Maja – Święto Pracy, 19 Maja – Rocznicą urodzin Atatürka; Dzień Sportu i Młodzieży, 30 Sierpnia – Dzień Zwycięstwa, 29 Października – Święto Republiki. Islamskie święta religijne wyznaczane są wg. Kalendarza Islamskiego i co roku przesuwają się do tyłu o około 11-12 dni do roku poprzedniego, a są to : Urodziny Proroka Mahometa, Ramadan(Ramazan), Święto Przerwania Postu (Şeker Bayramı), Święto Ofiar (Kurban Bayramı). Obchodzone są również inne święta nie związane z religią np. Rocznicą śmierci Atatürka, Festiwal Mevlany i inne.

Turcja dzieli się na 81 prowincji (*tur.iller*), a każda prowincja na pod prowincje. Zazwyczaj każda prowincja przyjmuje nazwę miasta stolicy z kilkoma wyjątkami (Hayat – Antiochia Syryjska, Kocaeli – Izmit, Sakarya – Adapazarı).

Ryc.2 Podział administracyjny

http://pl.wikipedia.org/wiki/Podzia%C5%82_administracyjny_Turcji

1.2. Położenie Geograficzne, rzeźba terenu

Terytorium Turcji obejmuje dwa kontynenty (Europa i Azja Mniejsza). Jednakże jedynie 3% całkowitej powierzchni leży w Europie, obszar ten nazywany jest Tracją. Powierzchnia Turcji wynosi 814 578 km².

Sąsiadami Turcji są od zachodu Bułgaria i Grecja, od południa Syria i Irak, od wschodu Iran, Armenia i Gruzja. Natomiast na północy za Morzem Czarnym Rumunia, Ukraina i Rosja.

Kraj ten oblewają 4 morza. Morze Czarne wpływa do Morza Marmara przez Cieśninę Bosfor, dalej przez Cieśninę Dardanele do Morza Egejskiego, które to łączy zachodni brzeg z południowym brzegiem oraz Morzem Śródziemnym.

Łączna długość lądowych granic wynosi 2627km, a długość wybrzeża to 7126km.

O specyfice rzeźby terenu Turcji przesądza wyżynno-górskie ukształtowanie Azji Mniejszej. Część centralna i zachodnia półwyspu to Wyżyna Anatolijska, gdzie średnia wysokość to od 800 do 1500m n.p.m. Najwyższym szczytem jest wygasły wulkan Erciyas wznoszący się na wysokość 3917m n.p.m. Natomiast niewielkie niziny występują tylko przy ujściach rzek na wybrzeżach morskich oraz na brzegach zatok Mersin i Iskenderun. Największą jest Nizina Adana. W Europejskiej części znajduje się Nizina Tracka oraz liczne płaskowyże.

Ze wszystkich stron Turcja otoczona jest górami. Od południa długi łańcuch Gór Taurus z najwyższym szczytem Kaldi Dağ (3734m n.p.m.), na zachodzie kilka oddzielnych grup ze wzniesieniem Uludağ (2543m n.p.m.), na wschodzie Wyżyna Armeńska z wygasłym stożkiem Araratu (5122m n.p.m.). Jest to teren aktywny sejsmicznie, gdyż leży na styku aż 4 płyt tektonicznych (euroazjatycka, afrykańska, arabska i irańska). Wzdłuż czarnomorskiego wybrzeża ciągnie się na północy łańcuch Gór Pontyjskich, których najwyższym szczytem jest Kaçkar Dağı (3932m n.p.m.). Wschodnia Turcja to krajobraz zdominowany przez wygasłe wulkany, których aktywność uformowała wiele bazaltowo-wulkanicznych ciekawych form.

1.3. Klimat

Turcja to strefa klimatu podzwrotnikowego, ale ze względu na duże zróżnicowanie właściwości fizycznych dużego obszaru znajdziemy tu zarówno miejsca o warunkach klimatu tropikalnego jak i takie, gdzie wiecznie leży śnieg. Wybrzeże Morza Czarnego charakteryzuje

klimat wilgotny (czarnomorski) z wysoką sumą opadów deszczu w ciągu całego roku. Centralna i wschodnia Anatolia to klimat kontynentalny suchy. Lato bywa tu suche i gorące natomiast zima jest śnieżna i mroźna. Południowy wschód to klimat suchy i gorący z najniższą wilgotnością powietrza, występuje tu krajobraz stepowy. Wybrzeże Morza Śródziemnego i Egejskiego to typowy klimat śródziemnomorski, gdzie zimy są ciepłe, a w lecie panuje nieustannie piękna, słoneczna pogoda. Okolice Stambułu i Morza Marmara to połączenie kontynentalnego klimatu z łagodnym śródziemnomorski. Opady atmosferyczne nie występują, a wahania temperatur są niewielkie.

Na południowym i zachodnim wybrzeżu w najchłodniejszym miesiącu (styczeń) temperatury wynoszą średnio od 7°C-10°C. We wnętrzu lądu występują niskie temperatury, które obniżają się w kierunku wschodnim. W wysokich górach temperatura spada do -15°C i takowa utrzymuje się przez około cały rok. Bardzo częstym zjawiskiem są tu temperatury spadające nawet do -40°C. Północne wybrzeże to temperatury około 6°C, a zimy są łagodne. W Najcieplejszym miesiącu (lipiec) rozkład temperatur przebiega południkowo. Wyżyna Armeńska to obszar chłodny, gdzie temperatury dochodzą tylko do 17°C. Na wybrzeżu północnym temperatury dochodzą do 23-24°C. W stolicy kraju Ankarze panują upały (do 26°C), a w nocy się znacznie ochładza. Rejon Izmiru (wybrzeże zachodnie) oraz południowe odznaczają się wysokimi temperaturami sięgającymi 29°C i wyżej.

1.4. Ustrój polityczny

Od 29 października 1923r Turcja jest demokratyczną republiką parlamentarną opierającą się na konstytucji z 1982r. Obecną głową państwa jest Abdullah Gül od 28 sierpnia 2007roku. Prezydent wybierany jest przez Wielkie Zgromadzenie Narodowe na siedmioletnią kadencję. Jego pozycja jest silnie zaznaczona, nie tylko stoi na czele, ale również jest symbolem narodu. Do zakresu jego władzy należy mianowanie premiera, sędziów, prezesów Banku Centralnego, a nawet dyrektorów rozgłośni radiowych. Posiada prawo odwołania parlamentu, wydawania dekretów oraz ogłaszania stanów wyjątkowych w państwie. Władza wykonawcza leży również w rękach rządu i premiera którym jest Recep Tayyip Erdoğan od 2003r i jest to jego trzecia kadencja jako szefa rządu. Władzę ustawodawczą sprawuje Zgromadzenie Narodowe jest wybierane co pięć lat przez pełnoletnich obywateli w wyborach powszechnych. Jest to jednoizbowe zgromadzenie składające się z 550 posłów. Organem doradczym rządu jest Narodowa Rada Bezpieczeństwa, której członkami są urzędnicy cywilni

i wojskowi o wysokiej randze, na jej czele stoi prezydent. Zadaniem Rady jest dbanie o świecki charakter państwa. Organ sądowiczy składa się z Trybunału konstytucyjnego, Sądu Apelacyjnego i Rady Państwa (sędziowie wybierani przez Najwyższą Radę Sędziów i Prokuratorów).

5 grudnia 1934r kobiety uzyskały prawo do czynnego i biernego głosowania w wyborach.

W 2007r odbyło się referendum, na którym obywatele opowiedzieli się za wprowadzeniem bezpośrednich wyborów na urząd prezydenta oraz za skróceniem kadencji o dwa lata. Zmiany te zostaną wprowadzone w roku 2014. Kolejne referendum z 12 września 2010r dotyczyło zmian w obrębie sił zbrojnych i systemu sądownictwa, po raz kolejny obywatele opowiedzieli się po stronie proponowanych przez rząd zmian.

Główne partie polityczne to : Partia Ojczyźniana, Socjaldemokratyczna Partia Ludowa, Partia Słusznej Drogi, Partia Ludowo-Republikańska (założona przez Atatürka), Partia Dobrobytu i Partia Lewicy Demokratycznej.

Turcja od grudnia 1999r jest kandydatem do Unii Europejskiej, decyzja o przyjęciu w poczet kandydatów zapadła na Szczycie Rady Europejskiej w Helsinkach. Negocjacje akcesyjne trwały od roku 2005, a w 2008r zostało zawarte postanowienie o nowych zasadach partnerstwa dla członkostwa. Od dawna jednak kraj ten uczestniczy w projekcie europejskiej integracji. W 1963r podpisano tzw. „Układ z Ankary” ustanawiający Stowarzyszenie między Turcją, a Europejską Wspólnotą Gospodarczą.

W 1995r między UE, a republiką ustanowioną unie celną, która znacznie zwiększyła handlowy obrót towarów między Turcją a Unią. Wymiana ta jest raczej zrównoważona z deficytem wynoszącym 8,3 mld euro, co stanowi 13% deficytu handlowego, ogólnego dla Turcji.

Droga Turcji do Unii wygląda do tej pory w ten oto sposób :

- 1959r -złożenie wniosku o przyjęcie do EWG (Europejska Wspólnota Gospodarcza)
- 1963r - Układ z Ankary
- 1970r - Otwarcie drogi do unii celnej
- 1987r – Wniosek o pełne członkostwo w EWG
- 1997r – Rada Europejska postanawia o możliwości kandydowania Turcji do UE
- 1999r – Turcja oficjalnie krajem kandydatem
- 2001r – zatwierdzenie partnerstwa dla członkostwa Turcji w UE
- 2003r – Rada przyjmuje zmienione członkostwo
- 2004r – określenie warunków rozpoczęcia negocjacji akcesyjnych

- 2005r – oficjalne otwarcie negocjacji
- 2006r – rozpoczęcie i zamknięcie negocjacji (Rozdział Nauka i Badania)
- 2007r – otwarcie negocjacji (Rozdział Przedsiębiorstwa i Przemysł oraz Kontrola Finansowa i Statystyka)
- 2008r – kolejna zmiana w zasadach partnerstwa dla członkostwa Turcji
- 2008r – otwarcie negocjacji (Rozdział Własność Intelektualna i Prawo Spółek)
- 2010r – otwarcie negocjacji (Rozdział Bezpieczeństwo żywności, polityka weterynaryjna i fitosanitarna)

1.5. Gospodarka

Turcja to jedna z dwudziestu największych światowych gospodarek, czego głównym determinantem jest wielkość kraju. Zajmuje również 6 miejsce wśród państw świata całkowicie samowystarczalnych pod względem żywnościowym. Podstawą gospodarki jest rolnictwo (10% PKB) , gdzie zatrudnionych jest ok 29,5% ludności. Główne rejony rolnicze to te nadmorskie, a główne produkty przeznaczane na eksport to bawełna, tytoń, pszenica, owoce, orzechy laskowe, oliwki oraz herbata i owcze mleko. Turcja to również czołowy producent rodzynek sultanek i zajmuje zwykle pierwsze lub drugie miejsce w zależności od wielkości zbiorów, a także orzechów laskowych (plantacje nad Morzem Czarnym), moreli i fig. Turcy prowadzą ekstensywną hodowlę owiec i kóz (również angorskich) oraz bydła.

Dynamikę gospodarki zapewnia nowoczesny przemysł – 24,7% ludności pracuje w tym sektorze. Najważniejszą jego gałąź stanowi przemysł wydobywczy. Kraj ten posiada znaczne złoża surowców mineralnych, a szczególnie rud metali. Jest to główny producent chromu na skalę światową (surowiec eksportowy). Oprócz chromu wydobywana jest również ruda żelaza, boksyty, ruda miedzi, cynk i ołów. Z surowców energetycznych wydobywany i eksploatowany jest węgiel kamienny i brunatny oraz ropę naftową, której złoża znajdują się przy syryjskiej granicy. Turcja również zasobna jest w surowce chemiczne takie jak fosforyty, sól kamienną i siarkę. Energia elektryczna pozyskiwana jest z elektrowni wodnych (39%) oraz z elektrowni węglowych i naftowych (61%). Najlepiej rozwiniętymi gałęziami przemysłu przetwórczego są przemysł spożywczy, włókienniczy i odzieżowy, korzystają one w 100% z krajowych zasobów. Dobrze rozwinięty jest także przemysł maszynowy i zbrojeniowy. Największa koncentracja ośrodków przemysłowych to Stambuł-Ereğli-Izmir, rejon Ankary oraz Adana-Gaziantep-Antakya.

Od połowy lat 80 istotną rolę w gospodarce odgrywa turystyka (sektor usług) gdzie zatrudnione jest około 35% ludności. Roczne dochody z turystyki przekraczają kwotę kilku miliardów dolarów, jednakże dobra koniunktura zależy od wielu czynników. Zły wpływ na nią mają na pewno ciągle walki Kurdów o niezależność i niepodległość, groźby ataków terrorystycznych czy też trzęsienia ziemi. To skutecznie może odstraszyć pewną rzeszę potencjalnych odwiedzających turystów.

1.6. Komunikacja

Mimo niesprzyjającej różnorodności ukształtowania terenu w budowie dróg i rozwoju infrastruktury transportowej, Turcja posiada dobrze funkcjonujący system komunikacji.

Obecnie sieć dróg o twardej nawierzchni obejmuje 63 tys. km i ciągle jest rozbudowywana, w planach kolejne 1250km autostrad (od granicy z Bułgarią do Ankary).

Najszybciej, najwygodniej i najtaniej podróżuje się autobusami lub „dolmuszami” (mikrobusy). Tanim środkiem transportu jest również kolej, ale zdecydowanie wolniejszym i nie wszędzie dojedziemy. Linie kolejowe obejmują ok 8,4tys km. Sieć ta jest zdecydowanie gęściejsza na wschodzie niż zachodzie. Głównie są to linie jednotorowe. Tureckie Koleje Państwowe w 2003r rozpoczęły budowę linii wysokich prędkości, pierwsza połączy Stambuł z Ankara, tym samym skracając czas podróży z 7h do 3,5h. Według planu miała zostać oddana do użytku w 2012 roku razem z Tunelem Marmaray pod Bosforem, ale z powodu prac przy wykopaliskach archeologicznych budowa tunelu ma już około dwuletnie opóźnienie.

Najbardziej rozpowszechnionym środkiem jest właśnie autobus, cieszący się znaczną popularnością zarówno wśród mieszkańców jak i przyjeżdżających na wakacje turystów. Każde miasto i miasteczko posiada czasami bardzo nowoczesny terminal autobusowy. Natomiast jeśli chodzi o dolmusze to nie tylko obsługują trasy między blisko położonymi destynacjami, ale także pełnią funkcję jednego z miejskich środków transportu. Taryfa przejazdu z góry jest ustalona, a uiszczenie opłaty odbywa się podczas wsiadania, wysiadania lub nawet w czasie drogi. Kierowca ma z góry ustalone miejsce docelowe, ale jeżeli turysta zażyczy sobie żeby go wysadzić przed tym konkretnym miejscem to nie ma z tym żadnego problemu. Zwyczajowo również kierowcy nie zatrzymują się w wyznaczonych miejscach, ale również zbierają pasażerów po drodze trąbiąc na nich (co oznacza zapytanie czy nie potrzebna „podwózka”) robią to oczywiście, jeśli mają jeszcze miejsca w samochodzie. Na szczęście jak sama się przekonałam nawet jeśli nie starczy dla nas miejsca, to nie musimy się

martwić, ponieważ parę minut później przyjedzie następny dolmusz, który zabierze nas tam gdzie chcemy. Kolejnym równie popularnym sposobem przemieszczania są taksówki. Stacje z charakterystycznymi żółtymi samochodami napotkamy prawie wszędzie, oferujące przystępne ceny podlegające negocjacjom. Zdecydowanie wychodzi to taniej niż w Polsce, ale nie każdy turysta posiada dar targowania i czasami aż się prosi w oczach kierowcy o wyciśnięcie znacznej kwoty. Do dyspozycji turystów również działają wypożyczalnie samochodów, a także w większości kurortów znajdują się tego typu agencje oraz biura podróży oferujące tego typu usługę.

Obecnie ciągle wzrasta rola transportu lotniczego, a szczególnie w obsłudze międzynarodowego ruchu turystycznego. Kraj dysponuje ponad setką lotnisk z czego te największe i najbardziej istotne znajdują się w Stambule, Izmirze, Antalyi, Bodrum, Trabzonie i Ankarze.

Komunikacja to nie tylko transport, ale również sieć cyfrowa i telefoniczna. Na terenie kraju działa kilku operatorów komórkowych (Turkcell, Avea, Vodafone). Kierunkowy do Turcji to +90, a możliwość połączenia się przez internet jest prawie wszędzie dostępna. Turyści przebywający w większych miastach i kurortach turystycznych na pewno nie będą na jej brak narzekać. W Turcji również działa publiczne radio i telewizja.

2.1. Krótka Historia Turków.

Historia Turcji i Turków jest zdecydowanie bardziej zawiła i skomplikowana niż by się mogło wydawać. Dlatego informacje tutaj zawarte będą w znacznej mierze okrojone i skondensowane. Skupione głównie na czasach od Imperium Osmańskiego przez Turcję Mustafy Kemala, po dzień dzisiejszy.

Dokładne pochodzenie Turków jest niemożliwe do ustalenia, gdyż na przestrzeni 2000 lat ery chrześcijaństwa, przez Afrykę, Azję i Europę przewinęły się liczne tureckie plemiona znane pod różnymi nazwami m.in. Hunowie, Seldżuci i Mameluci. Mieszkańcy dzisiejszej Turcji to najistotniejszy trzon ogromnego drzewa genealogicznego narodu, do którego należą dzisiejsi Turkmeni, Tatarzy, Azerowie, Kazachowie.

Były to ludy, które ciągle wędrowały, zmieniały miejsca, podbijali inne lub sami byli podbijani. Pojawiali się i znikali za sprawą asymilacji z innymi ludami.

Tureckie imperia każde inne od drugiego łączyła jedna zasada. Mozaika ludów zmuszana do życia pod silną, scentralizowaną i despotyczną władzą nigdy nie traciła swej

tożsamości, kultury, języka, a nawet religii. Władza wręcz zapożyczała pewne elementy każdej z kultur na swój użytek jeśli uznali to za przydatne.

Z biegiem czasu zawsze tolerancyjni wobec kultury i religii Turcy poddali się powolnemu procesowi Islamizacji, po którym pojawiają się Turcy Seldżuccy i ich wielka ekspansja terytorialna. To oni postawili fundamenty tureckiej kultury, którą później kontynuować będą Osmanie. Ci z kolei wkraczają na karty historii po upadku Seldżuków z rąk Krzyżowców.

1299r powstanie Imperium Osmańskiego, które 1453r podbija ostatecznie Konstantynopol (dzisiejszy Stambuł). Zbiega się to z rozpoczęciem ery nowożytnej. Osmanie jednak nie zaprzestają ekspansji. Pod wodzą sułtana docierają do Francji, a pod ich panowaniem są już Węgry, Algier, Tunis, Bagdad, Belgrad. Świat drży ze strachu przed sułtanem i jego niewątpliwymi osiągnięciami na miarę szczytu cywilizacyjnego. Imperium swoim zasięgiem objęło również Grecję, Rumunię, Bułgarię, Syrię, Liban, Egipt, Krym, Ukrainę. Stąd do dziś można dostrzec w niektórych z nich pozostałości po tej kulturze chociażby w architekturze. Wiek XVII to początek powolnego upadku Imperium, gdzie żądza pieniądza przesłania zdrowy rozsądek. Zmuszeni pod naciskiem Habsburgów oddają całość Węgier. Okazuje się również, że większość społeczności to nie są rdzenni Turcy. Upada duch, a słowo „Turek” staje się synonimem chama i prostaka. Rzuceni na kolana, ograbieni ze wszystkich bogactw pod władzą Sułtana-Kalifa, który jest marionetką w rękach cudzoziemców, upadają. 1922r koniec ery Imperium Osmańskiego, koniec Turcji.

Jednak znaleźli się ludzie, którzy postanowili o Turcję walczyć, jednym z nich był Mustafa Kemal Pasza, wybitny generał. Wielki rewolucjonista, wskrzesił tureckiego ducha walki i krok po kroku wyprowadza naród na powierzchnię. Posiadając pełnię władzy znosi sułtanat, później kalifat. Rok 1923 to ponowne narodziny Turcji w takiej formie jaką znamy dziś i w takich jak obecne granicach. Mustafa Kemal „Atatürk – Ojciec Turków” wprowadza wiele zmian wzorowanych na Europie. Znika poligamia, haremy, a także pismo arabskie. Oraz wiele innych ważnych elementów. Przez jednych nienawidzony, przez innych kochany do dnia dzisiejszego, ale przez wszystkich szanowany za to czego dokonał Mustafa Kemal umiera w roku 1938r.

Dzięki niemu naród w dalszym ciągu się rozwija, prze do przodu. Staje się ponownie potęgą wśród narodów. Gdyż jak możemy przeczytać, czy usłyszeć Turcja posiada 4 co do wielkości armii świata, a drugą w szeregach NATO. Kto wie może któregoś dnia Turcja znów uzyska miano Imperium.

Rozdział II : Atrakcje turystyczne

Na turystyczną atrakcyjność tego kraju wpływa zróżnicowanie klimatyczne, krajobrazowe oraz kulturowe. Podstawą rozwoju turystyki wypoczynkowej na wybrzeżu są liczne zatoczki, cyple i półwyspy wcinające się w morze. Natomiast dla turystów preferujących aktywny wypoczynek oferowane są pobyty połączone ze zwiedzaniem licznych zabytków kultury i sztuki, będące symbolem i pamiątką minionych wieków. Niekwestionowanym dziedzictwem.

W rozdziale tym poświęcona zostanie uwaga na najbardziej popularne i najchętniej odwiedzane regiony/miasta Turcji ze względu na ich atrakcyjność.

2.2. Stambuł – gdzie Wschód spotyka się z zachodem

Prawdopodobnie jedno z najciekawszych miast na świecie. Ze względu na bogatą historię, szczególny mix kilku znaczących kultur oraz dlatego iż jest to jedyne miasto na świecie leżące na dwóch kontynentach.

Tu tu początki miało Bizancjum – ważny ośrodek na szlaku handlowym łączącym Morze Śródziemne z Morzem Czarnym. Tu przeniesiono stolicę Imperium Rzymskiego, późniejsza stolica Cesarstwa wschodniorzymskiego już ze zmienioną nazwą – Konstantynopol. Następnie jako Istanbul stolica Imperium Osmańskiego. Każde z nich odcisnęło swoje piętno na obecnej postaci tej wielkiej liczącej ponad 12 mln mieszkańców, nowoczesnej metropolii.

Największymi atrakcjami Stambułu są nie wątpliwie :

- Hagia Sophia (Ayasofya) – kościół Mądrości Bożej o ponad 1500 letniej historii. Meczet za czasów Osmanów, dziś pełni funkcję muzeum, gdzie ogromna liczba turystów przyjeżdża by oglądać mozaiki z VI-XI w przedstawiające Jezusa Chrystusa, Matkę Bożą i Jana Chrzciciela zachowane dzięki Turkom (pokryli je warstwą tynku, bo nie pasowały do wnętrza meczetu), a także elementy typowo należące do religii islamskiej (Tablice z imionami Allaha, Mahometa)
- Błękitny Meczet (Sultanahmet Camii) – meczet Sułtana Ahmeda. Nazwę swą zawdzięcza fajansowym płytkom ceramicznym z Izniku w kolorze niebiesko-zielonym w ilości około 20

tysięcy. Jedyne meczet posiadający aż 6 minaretów (zwykle są tylko 4, jedynie Kaaba mogła i ma ich więcej).

- Pałac Topkapı – zespół pałacowy, który przez 400 lat pełnił funkcję domu dla sułtańskich rodów, siedziby władzy ustawodawczej oraz jako ośrodek dyplomatyczny. Obecnie jest to siedziba licznych muzeów, w których posiadaniu są wielkie zbiory biżuterii, porcelany, strojów oraz broni. Turystom poleca się zwiedzenie przede wszystkim Pawilonu Dywanów, Skarbca oraz Haremu (wejście dodatkowo płatne), całość zwiedzania to jakieś 3h plus długie czekanie w kolejkach do Haremu i Skarbca. Natomiast jeśli chciałoby się obejrzeć cały kompleks to potrzebny by był cały dzień.
- Wielki Bazar (Kapalıçarşı) – kto będąc w Stambule nie odwiedził Bazaru tak naprawdę nie widział jak to mawiają niektórzy piloci wycieczek jak i też mieszkańcy. Jest to bazar o powierzchni około 30ha z ponad 3 tysiącami sklepów, kawiarni, banków, meczetów, a nawet komisariatem policji i pocztą. Skarbnica wszelkiego typu tureckich wyrobów w dobrej cenie (o ile umiemy się targować)
- Meczet Sulejmana Wspaniałego – zespół świątynny, najwspanialszy obiekt architektury religijnej czasów osmańskich. Na kompleks składają się meczet, 5 medres (islamskie szkoły), biblioteka, łaźnia turecka (hamam) i wiele innych budynków. Wchodząc do meczetu należy pamiętać o stosownym ubraniu (zakrywającym kolana, ramiona, a w przypadku kobiet nawet głowę) oraz o ściągnięciu butów. Nie wolno wchodzić do środka w czasie modlitwy.
- Pałac Dolmabahçe – Druga, nowsza siedziba sułtanów znajdująca się po europejskiej stronie cieśniny Bosfor. Na budowę zespołu pałacowego wydano tyle za dużo, że państwo popadło niemalże w ruinę. Wnętrza porażają bogactwem zdobień w stylu rokoka, złoto, marmur i alabaster. Ostatecznie to tu sułtanat upadł i to również tu później mieszkał i urzędował sam Atatürk. Zwiedzający mają okazję zobaczyć gabinet i sypialnię (miejsce ostatniego spoczynku) Paszy, nawet zegar wciąż wskazując godzinę jego śmierci.

2.3. Troja, Pergamon i Efez

Legendarna Troja z Iliady Homera. Wymysł poety, mit czy fakt? Czy faktycznie opisywany Ilion przez Homera istniał tego nie wiadomo. Wiadomo jednak, że istniały na tym miejscu osady, po których ślad możemy dziś oglądać w postaci starych murów. Prace archeologiczne prowadzone są do dzisiejszego dnia i dziś właśnie już wiadomo, że osad było IX i tak też są ponumerowane. Nie ustalono jednak, którą z nich mogła być Ta Troja, króla

Priama, Parysa, Heleny. Jednak w oczach wielu turystów sama świadomość bycia w domniemanym miejscu Wojny Trojańskiej buduje niesamowita atmosferę podczas zwiedzania. Dodatkową atrakcją jest drewniana konstrukcja Konia Trojańskiego, do którego wnętrza można się wspiąć po stromych schodach i zrobić zdjęcie.

Pergamon – niegdyś rywal starożytnych wielkich metropolii hellenistycznego świata (Aleksandrii, Antiochii, Efezu) za sprawą rozwoju kultury i nauki, słynący z Pergamońskiej Biblioteki. Niestety jeden z ostatnich władców przyczynił się do tego iż po jego śmierci Pergamon ze stolicy państwa stał się jedna z rzymskich prowincji. Zachował natomiast status ważnego ośrodka handlowego. Najsłynniejsza budowlą stał się Asklepejon. To tu przybywały tłumy kuracjuszy w poszukiwaniu uleczenia. Wynaleziono tu również pergamin, który zastąpił papirus. Kolejne wieki przynoszą tylko upadek i zniszczenie. Dziś turysta może nacieszyć oko rozległym terenem na wzgórzu z ruinami teatru, świątyń, kolumn i Akropolu. W specjalnie utworzonym muzeum w Berlinie „Pergamonmuseum” można oglądać makietę świątyni Zeusa, co wielu turystów uważa za dużą niedogodność, ale wspaniałe widoki rekompensują niedobór.

Efez – tu cesarz Augustyn przeniósł stolicę Azji Mniejszej z Pergamonu. Miasto pod panowaniem Cesarstwa Rzymskiego przeżywało rozkwit. Miasto słynie z jednego z 7 Cudów Świata, którym nie wątpliwie była Świątynia Artemidy. Dziś po Artemizjonie została jedna kolumna, ale jest jeszcze dwupoziomowa fasada budynku Biblioteki Celsusa, tłumnie oblegana i fotografowana przez turystów. Podczas zwiedzania podąża się kilkoma głównymi uliczkami, które niegdyś tętniły życiem i handlem. Ze względu na dłuższy czas zwiedzania i dużą ekspozycję na słońce turyści powinni zaopatrzyć się w dużą ilość wody i nakrycie głowy.

Niedaleko Efezu zostały odkryte fundamenty starego domu, które uznano za ostatnie miejsce pobytu Maryi Dziewicy stąd Meryemana. Powszechnie uznano to miejsce za faktyczne dopiero po objawieniach pewnej niemieckiej zakonnicy, która zobaczyła je we śnie z dokładnym miejscem położenia. Dzięki szczegółom jakie podała udało się to miejsce odnaleźć. Odbudowany, stał się miejscem pielgrzymek wielu wyznawców różnych religii. Był tam zarówno papież Jan Paweł II jak i Benedykt XVI.

Nikogo nie powinien dziwić fakt iż jest to najpopularniejsza atrakcja turystyczna i najczęściej odwiedzana. Ponadto Efez to najlepiej zachowane starożytne miasto we wschodniej części basenu śródziemnomorskiego.

2.4. Izmir i okolice

Trzecie miasto Turcji pod względem wielkości, drugi port morski oraz ważny ośrodek handlowy i przemysłowy. Usytuowane jest nad jedną z zatok Morza Egejskiego. Corocznie odbywają się tu Międzynarodowe Targi Handlowe. Zasobne w złoża wód mineralnych. Miasto wybierane przez turystów jako baza wypadowa do Pergamonu lub Efezu.

Posiada bardzo bogatą, ale i burzliwą historię. Przez łagodny klimat i dobre położenie geograficzne często było celem ataków wrogich armii i najeźdźców. Według Apokalipsy św. Jana Smyrna była jednym z Siedmiu Kościołów Azji Mniejszej. Metropolia chrześcijan obrządku prawosławnego jak i ważny punkt na trasie Szlaku Jedwabnego. Dziś ośrodek ten nie przypomina wielkiej metropolii i mimo ciągłego rozwoju wciąż napotyka na różne problemy. Znaleźć tu można jednak wiele ciekawych muzeów archeologicznych, etnograficznych, a największą popularnością cieszy się wystawa poświęcona sztuce wyrabiania błękitnych amuletów ze szkła i koralików tzw „Oko proroka” lub „Oko Fatimy” które posiadacza ma chronić przed złymi duchami i negatywnymi energiami.

Z Izmiru niedaleko, bo 80km do malowniczego kurortu Çeşme, gdzie turystów przyciąga klimat, łagodna atmosfera, urokliwe nadmorskie restauracje i zachowane w dobrym stanie domy osmańskie. Odbywa się tu Międzynarodowy Festiwal Muzyki Pop. Najważniejszym zabytkiem jest stary genueski zamek z podwójnym pierścieniem murów, gdzie mieści się muzeum ze zbiorami tureckiej broni oraz różnymi znaleziskami okresu starożytności.

Drugim takim miejscem jest bardzo popularny wśród turystów kurort Kuşadası w prowincji Aydın oddalony od Izmiru o około 75km. Leżące nad zatoką Morza Egejskiego miasteczko jest ważnym turystycznym ośrodkiem oferującym słoneczne kąpiele na piaszczystych plażach. Niestety wraz ze wzrostem popularności zwiększyło się zapotrzebowanie na miejsca noclegowe. Budowa wielkich hoteli nad samym morzem spowodowała znaczne okrojenie obszaru plaż, niegdyś jednych z najpiękniejszych na wybrzeżu egejskim. Teraz większość to wąskie plaże hotelowe, niekiedy betonowe z zejściem

do morza po drabince. Na szczęście jest kilka miejsc publicznych gdzie można cieszyć się przyjemnym, jasnym piaseczkiem i swobodą.

2.5. Pamukkale

Antyczne uzdrowisko, cud matki natury. Nazwa „pamukkale –bawełniany zamek” została wymyślona przez Turków, za sprawą bogatej w minerały wody spływającej po zboczach z gór. Przez miliony lat utworzyła grubą warstwę wapiennej martwicy, Tworząc liczne tarasy i sople. Cały obszar znajduje się na terenie parku Narodowego oraz na liście światowego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego UNESCO. Na początku lat 70 XX w. pojawiło się na turystycznej mapie atrakcji. Odwiedzający mogli eksplorować całą powierzchnię tarasów i kąpać się we wszystkich znajdujących się tam sadzawkach. Budowa hoteli znacznie ograniczyła ilość i jakość spływającej wody, nadmierna eksploatacja obszaru pociągnęła za sobą drastyczne decyzje władz. Nakazano wyburzenie hoteli, przywrócenie rzece Menderes jej dawnego biegu, a turystom udostępniono tylko małą część tarasów, a chodzić po nich można tylko boso, a kąpać się zabroniono. Mimo zniszczeń do których przyczyniła się ludzka ręka w dalszym ciągu są to widoki zapierające dech w piersiach i warte odwiedzin.

2.6. Kapadocja

Kraina ta swój wymyślny krajobraz zawdzięcza działaniom wiatru, wody i łatwo erodującym tufom, które pokrywają te tereny tworząc skały o dziwnych kształtach, a utrwalone przez zastygłą lawę. Jest to jedyne takie miejsce na świecie, a ciekawostką może być fakt iż w tych skalnych tworach przypominających grzyby i stożki były kiedyś miejscem zamieszkania wielu ludzi, a także wykute przez nich domu, a nawet kościoły. Skalne dziwy stały się schronieniem w czasie zagrożeń. Kapadocja to był kiedyś strategicznym punkt wielu krzyżujących się tu szlaków handlowych. Jest to również istotny ośrodek rozwoju chrześcijaństwa obszaru śródziemnomorskiego. Tufowe wzgórza do dziś kryją setki wykutych w skałach kościołów w większości dobrze zachowane z licznymi ściennymi freskami. Tworzą one najważniejszą kolekcję wczesnochrześcijańskiej i bizantyjskiej sztuki objętą ochroną UNESCO. Na tej liście znajduje się również Dolina Göreme, która

jednocześnie jest Parkiem Narodowym. Do dzisiaj wiele skalnych kolumn służą za przydomowe piwniczki i domy mieszkalne.

Do największych atrakcji zaliczyć należy przelot balonem nad całą okolicą, impreza droga, bo koszt to ponad 100EUR, ale warto dla takich widoków.

Rozdział III : Analiza Rynku turystycznego

3.1. Turystyka przyjazdowa

Turcja to kraj należący wg. podziału UNWTO do Regionu Europejskiego, a konkretnie do subregionu Europy Południowej-Śródziemnomorskiej. W tym subregionie znajdziemy również takie kraje jak Hiszpania, Portugalia, Włochy, Grecja, Chorwacja, Słowenia, Malta, Macedonia, Gibraltar, San Marino, Cypr, Izrael. Są to kraje zdecydowanie różne pod względem kulturowym (Turcja, Izrael i Cypr), jak i również pod względem krajobrazowym i gospodarczym. Wspólnym mianownikiem jednak może być bogata historia i zasobność w ciekawe atrakcje turystyczne.

W 2010r Europę odwiedziło 476,6mln turystów z czego do subregionu Europy Południowo-Śródziemnomorskiej 169,7mln turystów, co stanowiło 18,1% przyjazdów do regionu jak podaje UNWTO w swoim raporcie. Jak można zauważyć w stosunku do roku 2009 nastąpił wzrost o 3,3% w całym regionie, a w subregionie o 2,8%. Dane te pozwalają stwierdzić, że na tle innych jest to najczęściej odwiedzany subregion Europy. Na drugim miejscu zaś plasuje się subregion Europy Zachodniej z 153,7mln przyjazdów turystów. Oba razem skupiają w sobie 34,4% wszystkich przyjazdów do regionu. Sięgając jednak wstecz do 2008r można zaobserwować zarówno w regionie jak i subregionie kilku procentowy spadek, odpowiednio o -4,9% i -3,6%, co spowodowane było ogóln światowym kryzysem.

Do samej Turcji w roku 2010 przyjechało 27mln turystów, co plasuje ją na 7 miejscu najczęściej odwiedzanych krajów na świecie z prawie 6% udziałem na rynku w światowych przyjazdach turystów(5,7% wg danych UNWTO). W stosunku do roku 2008 i 2009 zanotowano wzrost przyjazdów o odpowiednio 2% i 5,9% w roku 2010 mimo widocznego spadku przyjazdów w całym regionie europejskim.

Na przestrzeni wielu lat zaobserwować można rosnącą liczbę turystów przyjeżdżających do Turcji. Z roku na rok coraz więcej ludzi decyduje się akurat na ten kraj, a nie inny. Systematyczny wzrost trwał do roku 2006 kiedy to liczba przyjeżdżających spadła ze względu na zamachy terrorystyczne, które w tym czasie miały miejsce. Zła karta w roku 2007 się odwróciła i liczba turystów przyjeżdżających wzrosła o prawie 4mln. Turcja jakby stała z boku ogóln światowego kryzysu gospodarczego gdyż odwiedzających w 2009r było więcej niż w 2008. Rok 2010 również przyniósł większą liczbę przyjazdów niż rok poprzedzający. Dokładny rozkład przyjazdów od roku 2000 w poszczególnych miesiącach przedstawia tabela poniżej.

AYLA R Months	Przyjazdy turystów zagranicznych w rozkładzie miesięcznym w latach 2000-2010										
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
OCAK January	333 915	359 320	306 597	363 983	533 694	700 469	667 337	714 425	782 786	751 817	809 974
ŞUBAT February	354 487	404 653	426 405	481 252	607 854	696 643	626 565	787 048	896 482	898 927	953 848
MART March	435 158	547 365	675 687	499 663	784 107	1 107 348	921 892	1 099 960	1 305 297	1 207 729	1 414 616
NİSAN April	721 128	884 805	852 930	669 288	1 104 270	1 348 264	1 372 922	1 520 954	1 647 903	1 750 281	1 744 628
MAYIS May	986 376	1 231 562	1 325 752	1 146 309	1 799 130	2 302 389	1 918 809	2 287 645	2 748 564	2 718 788	3 148 337
HAZİRAN June	1 079 148	1 387 955	1 457 615	1 510 951	1 898 435	2 402 912	2 368 628	2 774 076	3 305 832	3 263 089	3 500 024
TEMMUZ July	1 525 718	1 776 821	1 897 112	2 130 949	2 591 140	3 180 802	3 109 727	3 624 156	4 084 764	4 343 025	4 358 275
AĞUSTOS August	1 419 244	1 601 331	1 900 120	2 275 055	2 492 794	2 861 141	2 905 817	3 384 065	3 762 136	3 760 372	3 719 180
EYLÜL September	1 368 538	1 440 365	1 770 566	1 874 329	2 125 025	2 502 123	2 267 146	2 799 276	2 981 044	3 136 010	3 486 319
EKİM October	1 178 481	1 065 825	1 420 386	1 657 726	1 842 277	2 108 398	1 713 916	2 152 908	2 462 497	2 617 193	2 840 095
KASIM November	602 396	520 962	662 985	776 181	948 815	1 052 561	1 020 106	1 177 475	1 267 996	1 403 740	1 491 005
ARALIK December	423 564	398 005	559 873	643 872	789 367	861 836	926 968	1 018 923	1 091 376	1 226 143	1 165 903
TOPLAM Total	10 428 153	11 618 969	13 256 028	14 029 558	17 516 908	21 124 886	19 819 833	23 340 911	26 336 677	27 077 114	28 632 204

Tab.1 Miesięczny rozkład przyjazdów turystów zagranicznych w latach 2000-2010

Źródło : Opracowanie własne na podst. : <http://www.kultur.gov.tr/EN/belge/2-27503/number-of-arriving-departing-foreigners-and-citizens.html>

Dane statystyczne UNWTO nieznacznie różnią się od tych prowadzonych przez Ministerstwo Kultury i Turystyki w Turcji.

Poniższa tabela przedstawia rozkład przyjazdów turystów zagranicznych w poszczególnych miesiącach i latach. Po jej analizie należy stwierdzić iż najwięcej turystów przyjeżdża w okresie od maja do października czyli w tzw. sezonie. Natomiast wśród miesięcy sezonowych najwięcej przyjeżdża w lipcu, a potem w sierpniu. Poza sezonem natomiast najmniej turystów przyjeżdża w styczniu i lutym. W pozostałe miesiącach liczba przyjazdów jest bardzo zbliżona. Można również stwierdzić, że mimo kryzysu od 2008r liczba odwiedzających nieznacznie rośnie z roku na rok.

DISTRIBUTION OF FOREIGNERS ARRIVING IN TURKEY BY YEARS AND MONTHS					
MONTHS	YEARS			RATE OF CHANGE (%)	
	2008	2009	2010*	2009/2008	2010/2009
JANUARY	782 786	751 817	809 974	-3,96	7,74
FEBRUARY	896 482	898 927	953 848	0,27	6,11
MARCH	1 305 297	1 207 729	1 414 616	-7,47	17,13
APRIL	1 647 903	1 750 281	1 744 628	6,21	-0,32
MAY	2 748 564	2 718 788	3 148 337	-1,08	15,80
JUNE	3 305 832	3 263 089	3 500 024	-1,29	7,26
JULY	4 084 764	4 343 025	4 358 275	6,32	0,35
AUGUST	3 762 136	3 760 372	3 719 180	-0,05	-1,10
SEPTEMBER	2 981 044	3 136 010	3 486 319	5,20	11,17
OCTOBER	2 462 497	2 617 193	2 840 095	6,28	8,52
NOVEMBER	1 267 996	1 403 740	1 491 005	10,71	6,22
DECEMBER	1 091 376	1 226 143	1 165 903	12,35	-4,91
TOTAL	26 336 677	27 077 114	28 632 204	2,81	5,74

Tab.2 Rozkład przyjazdów turystów zagranicznych w poszczególnych miesiącach i latach

Źródło: <http://www.kultur.gov.tr/EN/belge/2-27503/number-of-arriving-departing-foreigners-and-citizens.html>

Tabela poniżej przedstawia 10 krajów, z których przyjeżdża najwięcej turystów w samym tylko Grudniu. Pierwsze miejsce oczywiście zajmują Niemcy z 12,81% udziałem we wszystkich przyjazdach za grudzień 2010. W stosunku do roku 2009 jest to ok. 3% spadek, tak samo w porównaniu do roku 2008 gdzie udział w rynku wynosił 15,15%.

Na drugim miejscu znaleźli się Bułgarzy z udziałem 9,64%. Również w ich przypadku zanotowano spadek przyjazdów w stosunku do 2008 i 2009 roku. Na trzecim i czwartym miejscu ze zbliżonym wynikiem znalazł się Iran z Gruzją. W przypadku Iranu liczba

przyjazdów turystów do Turcji wzrasta od 2008r. Większy wzrost przypadł w stosunku 09/08 roku niż 10/09. Natomiast turystów z Gruzji przyjechało w 2010r więcej niż w 2009, ale również w 2008r było ich więcej niż w 2009r. Na dalszych miejscach znalazła się Syria, Grecja, Rosja, Azerbejdżan, Francja, Wielka Brytania i inne.

DISTRIBUTION OF FOREIGNERS ARRIVING IN TURKEY BY NATIONALITIES IN 2008-2010(*) DECEMBER (TOP TEN)						
COUNTRIES	2010*	SHARE %	2009	SHARE %	2008	SHARE %
GERMANY	149 400	12,81	196 210	16,00	165 309	15,15
BULGARIA	112 413	9,64	119 910	9,78	120 796	11,07
IRAN	100 367	8,61	93 021	7,59	58 845	5,39
GEORGIA	99 316	8,52	59 946	4,89	85 957	7,88
SYRIA	71 067	6,10	53 481	4,36	37 551	3,44
GREECE	50 248	4,31	46 648	3,80	41 164	3,77
RUSSIAN FED.	45 066	3,87	54 534	4,45	49 205	4,51
AZERBAIJAN	40 998	3,52	32 314	2,64	37 004	3,39
FRANCE	33 503	2,87	39 984	3,26	33 100	3,03
U.KINGDOM	32 931	2,82	38 334	3,13	40 835	3,74
OTHERS	430 594	36,93	491 761	40,11	421 610	38,63
TOTAL	1 165 903	100,00	1 226 143	100,00	1 091 376	100,00

Tab.3 Pierwsza „10” krajów o największej liczbie przyjazdów do Turcji. W miesiącu Grudniu

Źródło: <http://www.kultur.gov.tr/EN/belge/2-27503/number-of-arriving-departing-foreigners-and-citizens.html>

Tabela nr 4 przedstawia najczęstsze przyjazdy turystów wg krajów od stycznia do grudnia. Tak jak w poprzedniej tabeli pierwsze miejsce zajęli Niemcy z 15,32% udziałów w przyjazdach na rok 2010. W 2009r turystów z Niemiec było więcej niż w 2010, ale również więcej niż w 2008r. Na drugim i trzecim miejscu zmiana w stosunku do poprzedniej tabeli, gdyż drudzy są Rosjanie, których więcej przyjechało w roku 2010, w porównaniu do roku poprzedniego w którym to przyjechało ich mniej niż w 2008. Trzecie miejsce zajmuje Wielka Brytania (poprzednia tabela miejsce 9), w tym przypadku od 2008r turystów przyjeżdżających z UK jest z roku na rok więcej. Kolejne trzy miejsca to Iran, Bułgaria i Gruzja. Z Iranu i Gruzji w 2010r przyjechało więcej turystów niż w roku 2008 i 2009. Natomiast Bułgaria w roku 2010 notuje spadek w stosunku do roku 2009, a wzrost do 2008. Kolejne miejsca to Holandia, Francja, Syria i Włochy oraz inne. Liczba Holenderskich turystów spadła w porównaniu do 2008 i 2009 roku. To samo tyczy się Francuzów, których w roku 2009 przyjechało więcej niż w 2008 i 2010. Coraz więcej Syryjczyków decyduje się na

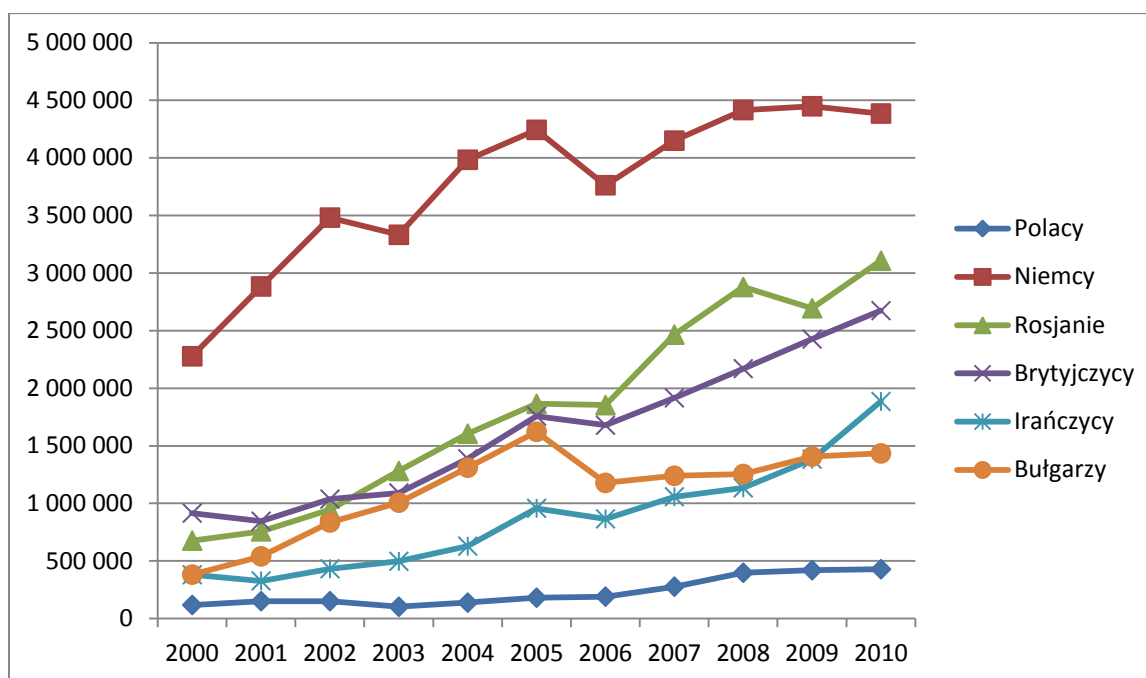
przyjazd do swojego zachodniego sąsiada w 2010. Liczba Włoskich turystów w 2009 i 2010 wzrasta zdecydowanie w stosunku do 2008r.

DISTRIBUTION OF FOREIGNERS ARRIVING IN TURKEY BY NATIONALITIES IN 2008-2010(*) JANUARY- DECEMBER (TOP TEN)						
COUNTRIES	2010*	SHARE %	2009	SHARE %	2008	SHARE %
GERMANY	4 385 263	15,32	4 488 350	16,58	4 415 525	16,77
RUSSIAN FED.	3 107 043	10,85	2 694 733	9,95	2 879 278	10,93
U.KINGDOM	2 673 605	9,34	2 426 749	8,96	2 169 924	8,24
IRAN	1 885 097	6,58	1 383 261	5,11	1 134 965	4,31
BULGARIA	1 433 970	5,01	1 406 604	5,19	1 255 343	4,77
GEORGIA	1 112 193	3,88	995 381	3,68	830 184	3,15
NETHERLANDS	1 073 064	3,75	1 127 150	4,16	1 141 580	4,33
FRANCE	928 376	3,24	932 809	3,45	885 006	3,36
SYRIA	899 494	3,14	509 679	1,88	406 935	1,55
ITALY	671 060	2,34	634 886	2,34	600 261	2,28
OTHERS	10 463 039	36,54	10 477 512	38,70	10 617 676	40,32
TOTAL	28 632 204	100,00	27 077 114	100,00	26 336 677	100,00

Tab.4 Rozkład przyjazdów turystów z poszczególnych krajów od stycznia do grudnia

Źródło: <http://www.kultur.gov.tr/EN/belge/2-27503/number-of-arriving-departing-foreigners-and-citizens.html>

Na tle pierwszych 9 krajów, Polscy turyści wypadają dosyć blado. Nadal liczba wyjeżdżających do Turcji mieszkańców Polski nie przekracza nawet 500tys turystów rocznie. Poniżej przedstawiony jest wykres jak przez lata od 2000r kształtowały się wyjazdy Polaków oraz pierwszych 5 krajów, które najliczniej odwiedzają ten kraj. Czy liczba wyjeżdżających z Polski do tego popularnego kraju się zmieni i jak się zmieni to zobaczymy w przyszłości. Na pewno daleko nam do turystów niemieckich, którzy od początku zdominowali turecki rynek przyjazdów zagranicznych, ale nie tylko turecki co jest dobrze widoczne we wszystkich statystykach dotyczących wyjazdów mieszkańców Niemiec. Nie bez powodu wiadome jest dlaczego najłatwiej w Turcji porozumieć się w języku angielskim, niemieckim czy rosyjskim, nie wliczając oczywiście języka tureckiego.

Wyk.1 Liczba Polaków przyjeżdżających do Turcji w latach 2000-2010

Źródło : Opracowanie własne na podstawie : <http://www.kultur.gov.tr/EN/belge/2-27503/number-of-arriving-departing-foreigners-and-citizens.html>

Według tabeli nr 5 największa liczba pasażerów przylatujących i wylatujących przypada na okres od maja do października, natomiast w lipcu i sierpniu natężenie jest najwyższe. W okresie od marca do lipca liczba pasażerów przylatujących przewyższa liczbę pasażerów wylatujących, ta sama sytuacja ma miejsce w październiku i grudniu. Natomiast w lutym, sierpniu i wrześniu tendencja jest odwrotna i więcej pasażerów opuszcza Turcję niż przylatuje. Najmniej pasażerów korzystających z lotów czarterowych przypada na styczeń. W sumie w 2010r liczba startujących i lądujących samolotów wyniosła 173 442tys. Liczba pasażerów przylatujących do Turcji sięgnęła 12 814 492mln, a wylatujących 12 847 192mln.

Distribution of Landing and Departing Charter Flights in and out of Turkish Airports by Number of Passengers and Months

2010

	UÇAK SAYISI	YOLCU SAYISI		
	Number of Planes(liczba samolotów)	Number of Passengers(liczba pasażerów)		
	İNİŞ-KALKIŞ	GELEN	GİDEN	
AYLAR	Landing-	Arrival(przyloty)	Departure(wyloty)	Months(miesiące)

	Departing(lądowania- starty)			
OCAK	3 774	169 333	204 198	January
ŞUBAT	3 997	216 570	222 986	February
MART	6 517	417 246	367 614	March
NİSAN	9 468	652 922	525 973	April
MAYIS	19 544	1 588 258	1 247 628	May
HAZİRAN	23 261	1 870 887	1 769 610	June
TEMMUZ	26 777	2 239 659	2 078 823	July
AĞUSTOS	26 465	2 083 323	2 288 293	August
EYLÜL	22 359	1 746 657	1 836 159	September
EKİM	18 889	1 173 296	1 590 866	October
KASIM	7 787	410 718	506 145	November
ARALIK	4 604	245 623	208 897	December
TOPLAM	173 442	12 814 492	12 847 192	Total

Tab.5 Miesięczny rozkład ilości pasażerów korzystających z lotów czarterowych w 2010r

Źródło : <http://www.kultur.gov.tr/EN/belge/2-27502/charter-statistics.html>

3.2. Wpływy z Turystyki

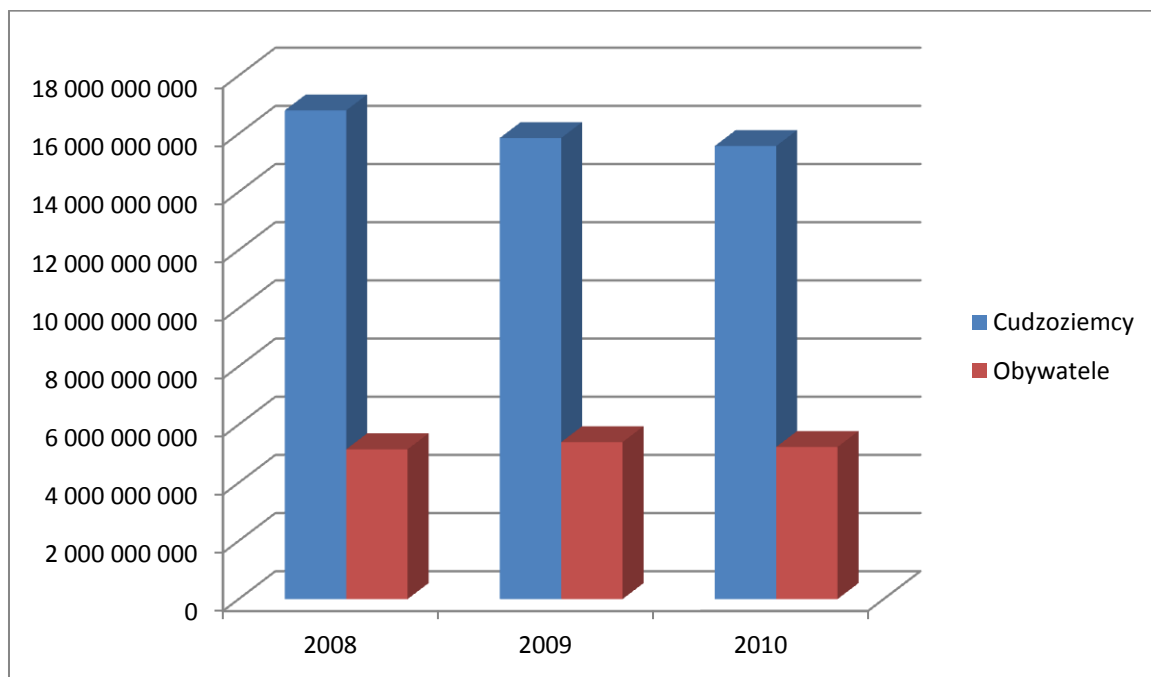
Region Europejski z międzynarodowej turystyki w 2010r osiągnął wpływy rzędu 406,2mld USD. Jest to spadek w stosunku do roku 2009 gdzie wpływy wynosiły 410,9mld USD. Tym samym jest to 44,2% udział w wpływach ze wszystkich regionów świata wg raportu UNWTO. Subregion Europy Południowej-Śródziemnomorskiej osiągnął wpływy w wysokości 157,4mld USD w 2010r. Jest to mniej niż w 2009r gdzie wpływy wynosiły 161,3mld USD, z 17,1% udziału wpływów w regionie europejskim w roku 2010.

Na jeden przyjazd przypadła kwota 850USD w całym regionie, a w subregionie 930USD.

Tureckie wpływy z turystyki międzynarodowej w roku 2010 wyniosły 20,807mld USD. Notuje tym samym spadek w stosunku do roku 2009 i 2008, kiedy wpływy wyniosły odpowiednio 21,250mld USD i 21,951mld USD. W światowym rankingu przedstawionym przez UNWTO zajmuje tym samym 10 miejsce.

Porównując zatem liczbę przyjazdów turystów zagranicznych i kwotę wpływów z turystyki możemy stwierdzić iż liczba przyjazdów nie jest adekwatna do zarobionych pieniędzy. Jak widać nie zawsze ilość turystów przekłada się na ilość wpływających pieniędzy do kraju.

Jak podaje Turecki Instytut Statystyczny w swoim raporcie w roku 2010 turyści zagraniczni odwiedzający Turcję wydali 4 825 214 101mld USD, a średnie wydatki jednego turysty to 736 USD. Dochody z przyjazdów turystów zagranicznych wyniósł 15 577 356 752mld USD w roku 2010. Tym samym jest to spadek w porównaniu do roku 2008 i 2009 jak widać na wykresie poniżej.

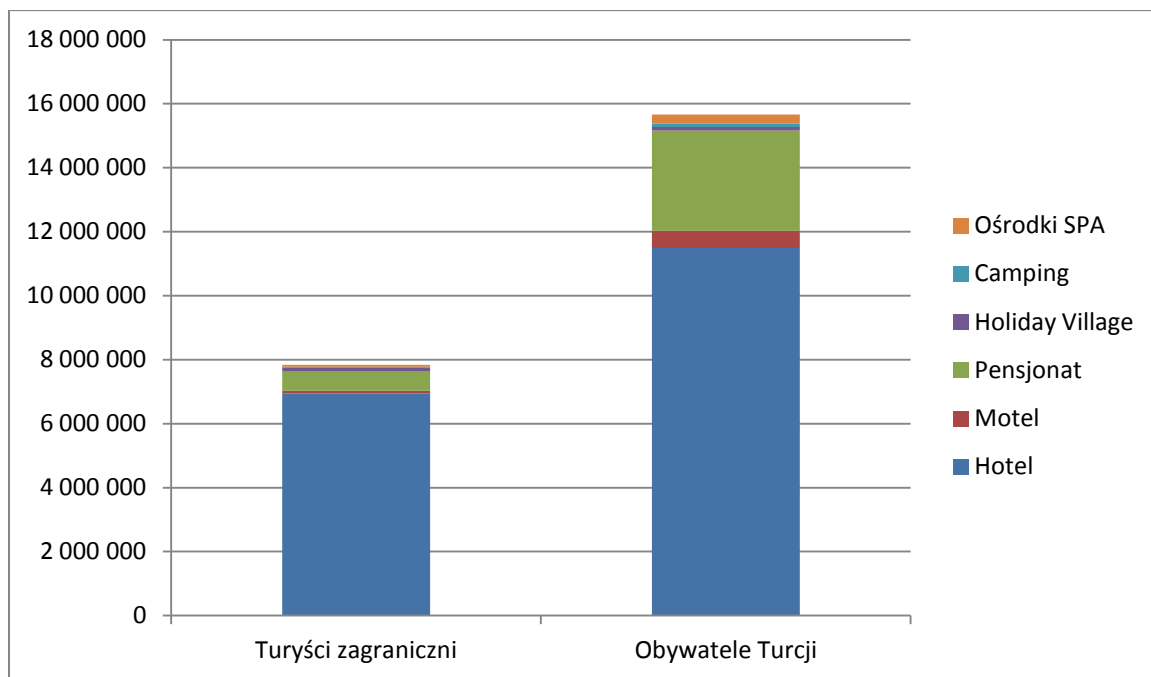

Wyk.2 Dochody z turystyki od obywateli tureckich i cudzoziemców w latach 2008-2010

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: http://www.turkstat.gov.tr/Kitap.do?metod=KitapDetay&KT_ID=0&KITAP_ID=5

3.3 Zakwaterowanie

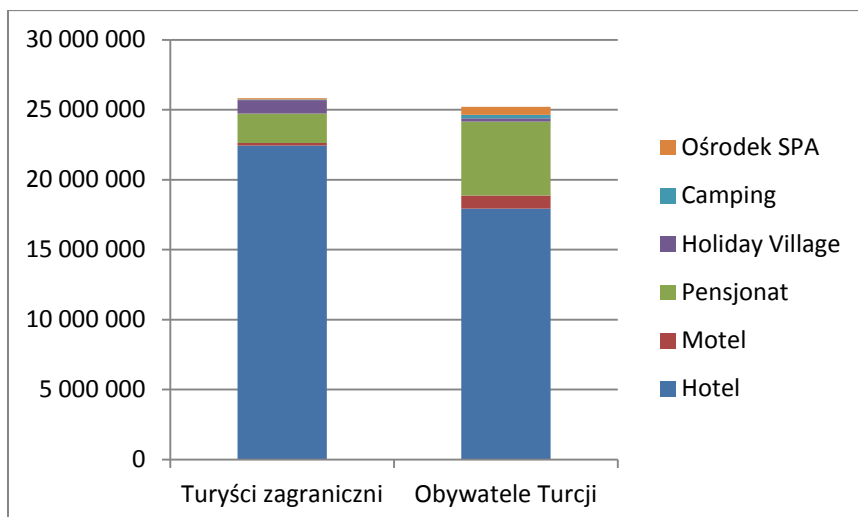
Najczęściej wybieranym w 2010r obiektem noclegowym zarówno dla przyjeżdżających turystów zagranicznych jak i obywateli tureckich był hotel, bo ponad 18 mln osób skorzystało z tego rodzaju zakwaterowania. Na drugim miejscu znalazł się pensjonat, ale zdecydowanie bardziej cieszy się popularnością wśród obywateli (ponad 3mln) niż wśród turystów zagranicznych (ok.600tys). Trzecie miejsce zajęły obiekty typu Holiday Village, bardziej popularne wśród turystów zagranicznych niż obywateli tureckich, ale różnica jest niewielka.

Wyk.3 Liczba przyjazdów turystów zagranicznych i obywateli ze względu na typ zakwaterowania

Źródło: opracowanie własne na podst: <http://www.kultur.gov.tr/EN/belge/2-28084/municipality-licenced-establishments.html>

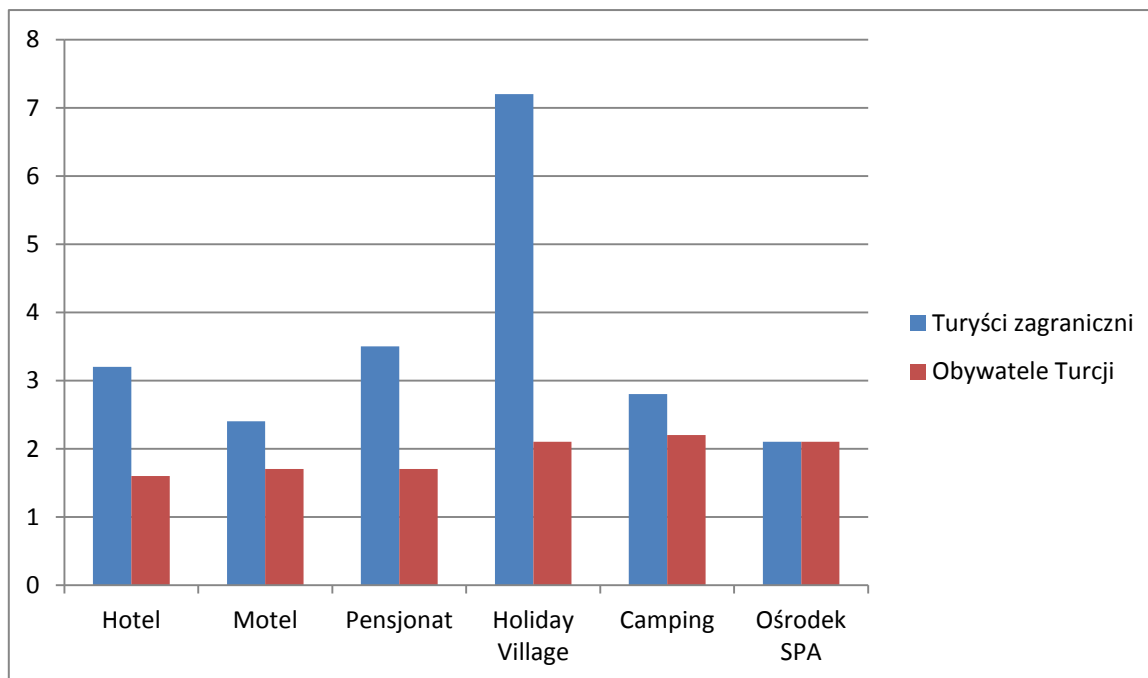
Wykres nr 4 to przedstawienie liczby nocy spędzonych w danym obiekcie zakwaterowania przez cudzoziemca jak i tureckiego obywatela. Jak poprzednio na pierwszym miejscu jest hotel, na drugim pensjonat, a na trzecim obiekty Holiday Village wśród turystów zagranicznych, a motel wśród obywateli tureckich. W hotelu turyści zagraniczni spędzili ponad 22mln nocy, a obywatele tureccy ponad 17mln. W pensjonacie było to odpowiednio trochę ponad 2 mln cudzoziemców, a obywateli trochę ponad 5mln nocy. Najmniejszą popularnością w obu przypadkach cieszą się Campingi gdzie ilość spędzonych nocy wyniosła razem ok 300tys.

Wyk. 4: Ilość spędzonych nocy w różnych obiektach zakwaterowania w 2010r.

Źródło: <http://www.kultur.gov.tr/EN/belge/2-28084/municipality-licenced-establishments.html>

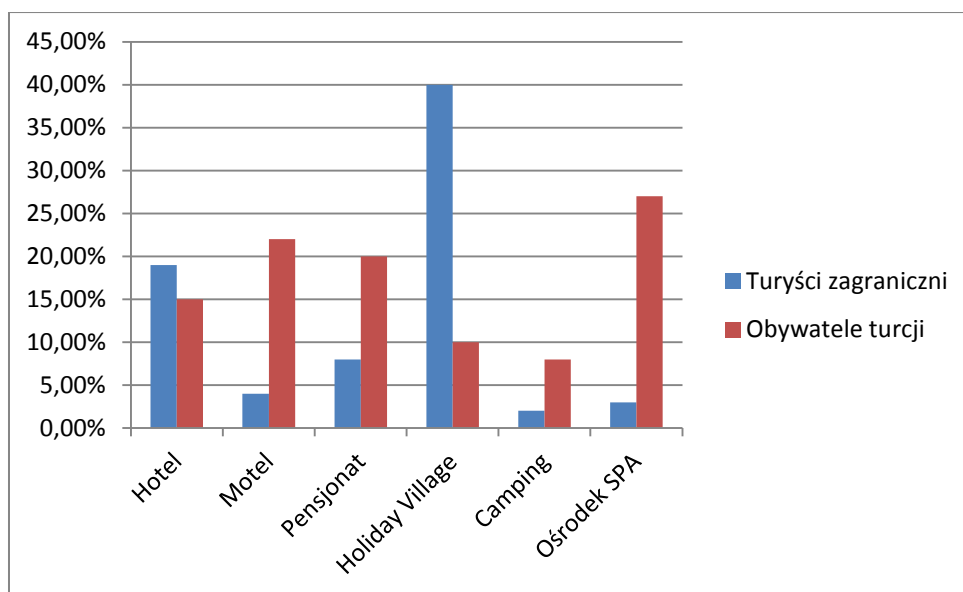
Średnia długość pobytu wśród turystów zagranicznych to 2-4 dni we wszystkich rodzajach zakwaterowania, oprócz obiektu typu Holiday Village, gdzie pobyt trwa średnio 7,2 dni. Wśród obywateli tureckich średni pobyt w każdym z przedstawionych obiektów nie trwa dłużej niż 3 dni.

Wyk. 5 Średnia długość pobytu w danym typie zakwaterowania

Źródło : Opracowanie własne na pdst. <http://www.kultur.gov.tr/EN/belge/2-28084/municipality-licenced-establishments.html>

W roku 2010 średnie procentowe obłożenie wybranych obiektów zakwaterowania nie przekraczało 50%. Najwyższy procent obłożenia osiągnęły obiekty typu Holiday Village wśród turystów zagranicznych, natomiast ośrodki SPA zanotowały najwyższy procent obłożenia w przypadku obywateli tureckich. W obu przypadkach najsłabiej wypadły Campingi. Motele w odniesieniu do obłożenia przez turystów zagranicznych notują mały procent, zdecydowanie więcej tureckich obywateli korzysta z tego typu zakwaterowania. Natomiast hotele oscylują w granicach 15-20%.

Wyk.6 Obłożenie wybranych obiektów noclegowych w %

Źródło: <http://www.kultur.gov.tr/EN/belge/2-28084/municipality-licenced-establishments.html>

3.4. Środki transportu

Najczęściej wybieranym środkiem transportu przez turystów zagranicznych i obywateli kraju jest transport lotniczy. Jest to zapewne spowodowane krótkim czasem trwania podróży szczególnie tych wewnątrz kraju (obywatele) ze względu na znaczne odległości między niektórymi destynacjami np.: Stambuł-Kapadocja (czas podróży to około 9h autokarem). Natomiast jeśli chodzi o cudzoziemców to oprócz względów czasowych, myślę że pod uwagę należy brać komfort tych podróży oraz ceny biletów. Niektóre linie lotnicze oferują atrakcyjne ceny. Na drugim miejscu znalazł się transport drogowy, który wybiera znaczna liczba przyjeżdżających z obu grup. Znaczna część przyjeżdżających korzysta ze środków transportu morskiego. Samolotem najwięcej przyleciało cudzoziemców w 2010r, a wśród obywateli w 2008r najwięcej skorzystało z transportu lotniczego.

Przyjazdy turystów zagranicznych i obywateli wg. Środka transportu w latach 2008-2010						
	Turyści zagraniczni			Obywatele		
Środek transportu	2008	2009	2010	2008	2009	2010
Lotniczy	18 921 565	19 130 282	19 493 183	6 713 398	6 642 693	6 023 755
Drogowy	5 425 201	6 143 842	6 879 517	2 772 514	3 499 095	4 587 587
Kolejowy	67 171	64 117	61 204	13 439	11 037	12 157
Morski	2 017 187	2 009 736	2 076 948	373 169	342 222	378 227
Suma:	26 431 124	27 347 977	28 510 852	9 872 520	10 495 047	11 001 726

Tab.6 Środki transportu wybierane przez turystów zagranicznych i obywateli

Źródło :opracowanie własne na pdst: <http://www.kultur.gov.tr/EN/belge/2-27503/number-of-arriving-departing-foreigners-and-citizens.html>

3.5 Polacy w Turcji

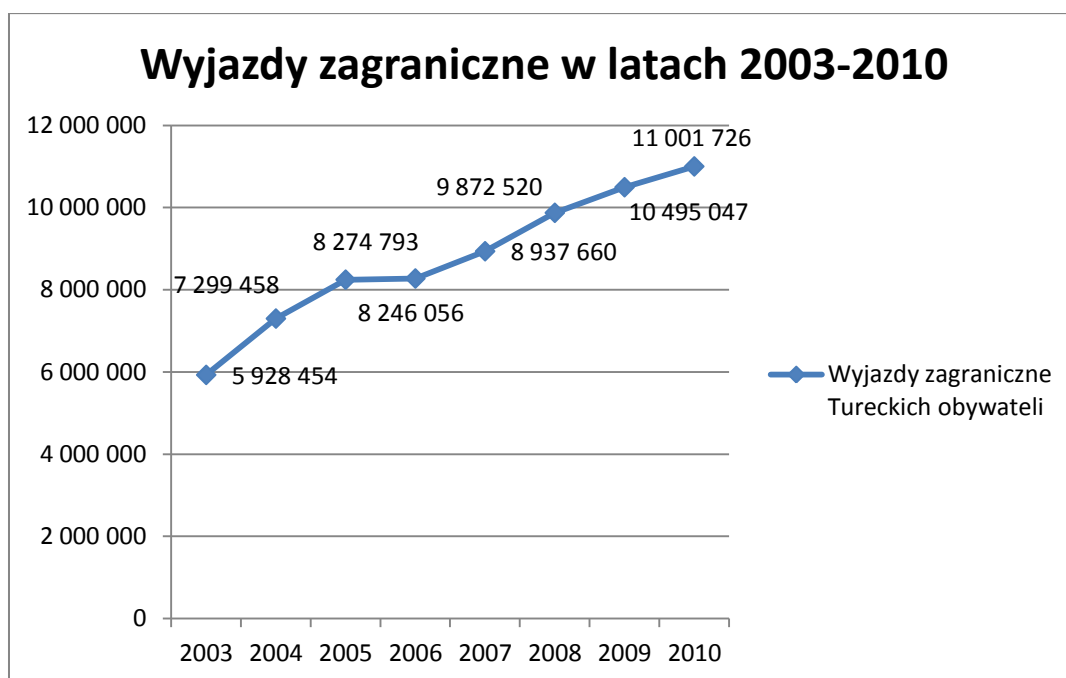
Polscy turyści do tego atrakcyjnego pod względem turystycznym kraju przyjeżdżają już od lat 90 XX wieku. Z roku na rok liczba ta systematycznie wzrasta, ale w porównaniu do innych krajów dalej Polska jest daleko w tyle. Wg Tureckiego Ministerstwa Kultury i

Turystyki w 2010r do Turcji przyjechało 428,275tys Polaków. Z tym wynikiem zajmujemy 19 miejsce wśród krajów Europejskich należących do OECD.

190tys korzystało z hotelu jako, liczba spędzonych w tym typie zakwaterowania noclegów wyniosła ok 577tys. Średni pobyt trwał nie dłużej niż 3 dni. Z noclegu w motelu skorzystało 3, 728tys turystów co dało ok 33tys noclegów, a średni pobyt trwał 8,9 dnia. Kolejnym obiektem zakwaterowania jest pensjonat z liczbą 20,004tys przyjazdów polskich turystów, 112,4tys noclegów i ze średnią długością pobytu wynoszącą 5,6 dnia. Polacy również chętnie korzystali w 2010r z zakwaterowania w obiektach typu Holiday Village. Średnia długość pobytu w tych miejscach to 9 dni, liczba noclegów to 52,7tys, a liczba przyjazdów wyniosła 5,871tys polskich turystów. Z obiektów typu SPA skorzystało 3,885tys turystów na 3,918tys noclegów podczas średniej długości pobytu, który wyniósł 1 dzień. Najmniej licznie Polacy korzystali z Campingów, bo zaledwie 508 turystów. Średni pobyt trwał 2,8 dnia, a liczba noclegów to zaledwie 1,429tys. Polacy najchętniej w czasie swych podróży do Turcji korzystali samolotów, bo aż 363,190tys turystów, na drugim miejscu z podróży transportem lądowym tj. 36,806tys turystów. Trzecie miejsce zajęły podróże transportem morskim 28,085tys, a na końcu kolejną z liczbą 194 turystów przyjeżdżających.

4.1. Turystyka Wyjazdowa

Turcja z ilością wyjazdów zagranicznych taką, a nie inną nie zajmuje wysokiego miejsca w rankingu krajów rynku emisyjnego. Jak na ponad 70mln społeczność mała ilość Turków decyduje się na wyjazdy zagraniczne bo zaledwie 11 mln obywateli w 2010r. Patrząc na poniższy wykres można zauważyć rosnący trend w zagranicznych podróżach. Jednakże, jest to całkowicie zrozumiałe ze względu na bogatą ofertę pobytową we własnym kraju. Wiele nadmorskich kurortów, ekskluzywnych i nowoczesnych hoteli. Dostępność komunikacyjna i wszystko na miejscu pod przysłowiowym nosem. Wielu obywateli posiada również swoje własne domki letniskowe, do których wybierają się w sezonie letnim na wypoczynek.

Wyk7 Wyjazdy zagraniczne Turków

Źródło: opracowanie własne na pdst: <http://www.kultur.gov.tr/EN/belge/2-27503/number-of-arriving-departing-foreigners-and-citizens.html>

Największa liczba Turków podróżuje w miesiącach od lipca do listopada. Najchętniej korzystają z transportu lotniczego, aż 6mln wyjeżdżających obywateli, na drugim miejscu transportem lądowym(drogowym) ok 4,5mln obywateli. Najwięcej wyjazdów ze względu na miejsce wyjazdu odbywa się z prowincji Istanbul 4mln wyjeżdżających, na drugim miejscu z prowincji Şırnak- 1mln. Trzecie miejsce do prowincja Edirne z 900tys wyjeżdżających obywateli, a na czwartym Hatay z wynikiem 716tys obywateli wyjeżdżających.

4.2. Znaczenie dla Polski

W roku 2010 Polskę odwiedziło 58,340mln turystów z całego świata, z czego ok 47mln to byli obywatele Unii Europejskiej. Na pierwszym miejscu znaleźli się Niemcy z wynikiem prawie 26mln przyjazdów do Polski. Natomiast jeśli chodzi o przyjazdy turystów z Turcji to było ich 70tys. Patrząc na lata poprzednie wywnioskować można iż z roku na rok tureckich turystów w Polsce przybywa. W porównaniu do roku 2009 przyjechało Turków o 27% więcej.

Przyjazdy do Polski w latach 2007-2010 (w tys.)

	Liczba przyjazdów				Zmiany	
	rok 2007	rok 2008	Rok 2009	rok 2010	2009/2008	2010/2009
Ogółem świat	66 208	59 935	53 840	58 340	-10%	8,4%
Unia Europejska	53 910	51 910	45 345	47 385	-13%	4,5%
15 UE	40 823	37 205	28 545	28 540	-23%	0%
Niemcy	38 103	34 630	26 070	25 860	-25%	-1%
Wielka Brytania	548	555	500	540	-10%	8%
Holandia	363	355	335	370	-6%	10%
Austria	318	320	325	345	2%	6%
Włochy	327	275	255	285	-7%	12%
Francja	258	240	240	260	0%	8%
Norwegia	142	145	120	120	-17%	0%
Szwajcaria	59	65	60	60	-8%	0%
Izrael	78	65	75	70	15%	-7%
Turcja	51	55	55	70	0%	27%
Pozostałe	469	455	390	495	-14%	27%

Tab.7 Przyjazdy do Polski

Źródło : <http://msport.gov.pl/statystyka-turystyka/1731-Turystyka-zagraniczna-2-9-komunikaty-z-badan?retpag=/statystyka-turystyka>

Analizując różne dane statystyczne można również stwierdzić, iż rośnie liczba turystów zagranicznych przyjeżdżających do Polski, korzystających z różnych obiektów zakwaterowania. Najwięcej korzystających z obiektów noclegowych zaobserwować można w roku 2007. W następnych dwóch latach ta liczba spadła, natomiast w roku 2010 znowu wzrosła, ale jest niższa w stosunku do roku 2007. Z hoteli skorzystało w 2010r ponad 3tys turystów odwiedzających Polskę.

Liczba udzielonych noclegów ogółem wyniosła ok. 10tys, z czego w hotelach udzielono tych noclegów nieco ponad 7tys.

Obywateli tureckich korzystających z obiektów zakwaterowania ogółem wyniosła 16,5tys, a liczba udzielonych noclegów to ok 37tys.

Liczba turystów zagranicznych i liczba noclegów w obiektach noclegowych zakwaterowania zbiorowego w latach 2000-2010 (w tys.)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Liczba korzystających (tys.)											
Obiekty zakwaterowania zbiorowego ogółem	3 117	3 152	3 145	3 332	3 935	4 310	4 314	4 387	4 046	3 862	4 104
W tym hotele	2 400	2 388	2 447	2 612	3 132	3 443	3 460	3 537	3 268	3 141	3 384
Liczba udzielonych noclegów (tys.)											
Obiekty zakwaterowania zbiorowego ogółem	6 891	6 991	7 085	7 828	9 314	10 542	10 555	10 918	10 173	9 609	9 969
W tym hotele	4 697	4 687	4 784	5 239	6 273	7 197	7 209	7 561	6 993	6 675	7 108

Źródło: GUS.

Tab.8 Liczba turystów zagranicznych i noclegów(rodzaj zakwaterowania)

Źródło : <http://msport.gov.pl/statystyka-turystyka/1731-Turystyka-zagraniczna-2-9-komunikaty-z-badan?retpag=/statystyka-turystyka>

Liczba turystów zagranicznych i udzielonych im noclegów w obiektach zakwaterowania zbiorowego w 2010 r.

	Korzystający		Udzielone noclegi	
	Liczba (tys.)	Zmiana (%)	Liczba (tys.)	Zmiana (%)
RAZEM	4103,9	6,3%	9969,4	3,7%
15 UE	2525,3	2,3%	6794,2	1,0%
Austria	58,8	7,2%	111,7	0,3%
Belgia	63,4	11,9%	129,4	13,1%
Dania	79,6	-8,8%	188,4	-12,4%
Finlandia	58,2	22,6%	116,5	18,6%
Francja	186,2	7,0%	377,8	5,1%
Grecja	12,8	-18,2%	28,2	-26,8%
Reszta	480,1	15,7%	1074,2	12,8%
Norwegia	101,9	12,0%	255,6	14,1%
Szwajcaria	34,0	2,6%	65,6	0,5%
Turcja	16,5	12,1%	36,8	8,6%
Chiny (bez Tajwanu)	26,5	32,4%	58,1	47,5%
Brazylia	10,4	35,7%	23,4	32,9%
Indie	9,8	9,8%	34,5	0,5%
Hong Kong	4,2	17,9%	8,5	20,8%
Pozostałe	276,6	17,3%	591,7	11,4%

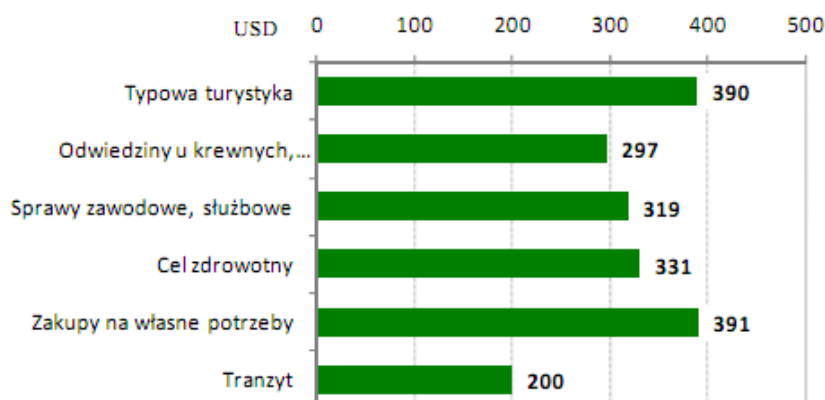
Źródło: GUS.

Tab.9 Liczba turystów i noclegów wg. krajów

Źródło : <http://msport.gov.pl/statystyka-turystyka/1731-Turystyka-zagraniczna-2-9-komunikaty-z-badan?retpag=/statystyka-turystyka>

Turyści przyjeżdżający do Polski najczęściej wydają na „Zakupy na własne potrzeby” 391USD na osobę oraz na „Typową turystykę” i jest to 390USD na osobę. Wydają również na „Cel zdrowotny” 331USD/os i na „Sprawy zawodowe i służbowe” – 319USD/os.

Wydatki turystów w 2010 roku według celu podróży (w USD na osobę)

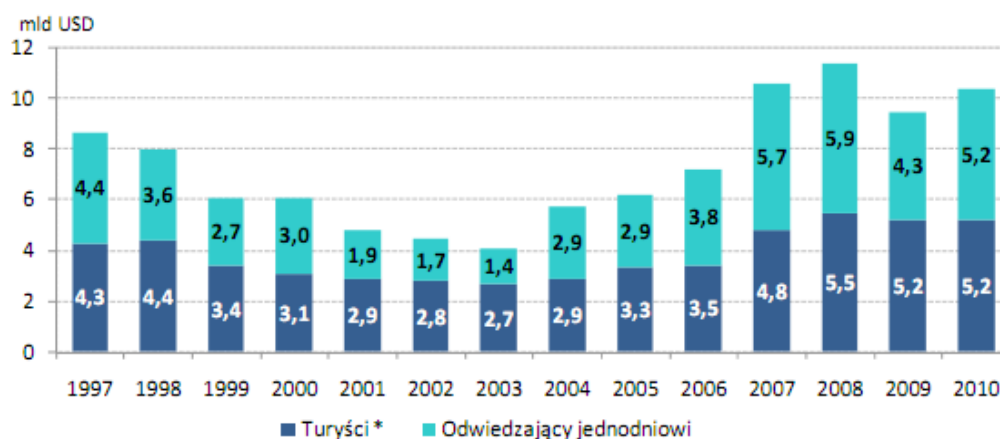
Źródło: badania Instytutu Turystyki.

Wyk.8 Wydatki turystów ze względu na cel

Źródło: <http://msport.gov.pl/statystyka-turystyka/1731-Turystyka-zagraniczna-2-9-komunikaty-z-badan?retpag=/statystyka-turystyka>

Poniższy wykres przedstawia łączne przychody z przyjazdów cudzoziemców do Polski od roku 1997. Od roku '97-'99 przychody te miały z chwilowym wzrostem w roku 2000. Następnie znowu miały do 2003r, po którym rozpoczął się rosnący trend aż do 2008, kiedy to osiągnął swoje maksimum czyli 11,4mld USD. W roku 2009 z powodu kryzysu gospodarczego spadły do 9,5mld USD. Natomiast w 2010r znowu podskoczyły do góry do 10,4mld USD i jak można zaobserwować jest to mniej niż w roku 2008.

Łączne przychody* Polski z tytułu przyjazdów cudzoziemców w latach 1997-2010

* Łącznie z płatnościami dokonanyymi przed podróżą, zasilającymi polską gospodarkę turystyczną.

Wyk9 Przychody z turystyki przyjazdowej

Źródło: <http://msport.gov.pl/statystyka-turystyka/1731-Turystyka-zagraniczna-2-9-komunikaty-z-badan?retpag=/statystyka-turystyka>

4.3. Wskaźnik użyteczności WUTZ

WSKAŹNIK UŻYTECZNOŚCI TURYSTYKI ZAGRANICZNEJ WUTZ 2011

Wskaźniki cząstkowe dla Polski DANE ZA 2010 R.

Lp.	Kraj	Wielkość wydatków w Polsce		Wielkość wydatków w Polsce na 1 turystę		Liczba przyjazdów turystów zagr. do Polski		Korzystający z polskich hoteli		Turyści w Polsce jako % mieszkańców		Łącznie wartości standaryzowane
		w mln USD	wartość stand.	w USD	wartość stand.	w tys.	wartość stand.	w tys.	wartość stand.	w %	wartość stand.	
1	Niemcy	3383,3	1,0000	333	0,1479	4520	1,0000	835,1	1,0000	5,5	0,1462	3,2941
2	Ukraina	1364,85	0,4026	364	0,1705	1350	0,2963	81,7	0,0963	2,95	0,0784	1,0441
3	W. Brytania	261,95	0,0762	531	0,2907	485	0,1043	323,8	0,3867	0,8	0,0212	0,8791
4	Litwa	326,6	0,0953	169	0,0298	620	0,1343	72,75	0,0856	18,8	0,5000	0,8450
5	Białoruś	637,3	0,1872	267	0,1005	970	0,2120	60,1	0,0704	10,05	0,2673	0,8374
6	USA	200,95	0,0581	821	0,5000	240	0,0499	153,3	0,1822	0,08	0,0020	0,7922
7	Włochy	156,85	0,0450	582	0,3277	265	0,0550	174,75	0,2079	0,4	0,0106	0,6462
8	Francja	130,3	0,0372	563	0,3141	225	0,0466	156,9	0,1865	0,35	0,0092	0,5936
34	Węgry	37,8	0,0098	173,5	0,0330	195	0,0400	37,6	0,0434	1,95	0,0518	0,1780
35	Chorwacja	6,6	0,0006	332	0,1471	20	0,0011	6,1	0,0056	0,45	0,0119	0,1663
36	Turcja	20,2	0,0046	289	0,1164	70	0,0122	14,2	0,0154	0,09	0,0023	0,1509
37	Kazachstan*	10,6	0,0018	303	0,1266	35	0,0044	2,2	0,0010	0,2	0,0052	0,1390
38	Rumunia	22,55	0,0053	221	0,0674	90	0,0166	20,3	0,0227	0,4	0,0106	0,1226

Tab.10 Wskaźnik WUTZ

Źródło: <http://msport.gov.pl/statystyka-turystyka/1731-Turystyka-zagraniczna-2-9-komunikaty-z-badan?retpag=/statystyka-turystyka/>

Wskaźnik ten służy do identyfikacji turystów zagranicznych z danego kraju mających największe znaczenie dla Polskiej turystyki przyjazdowej zarówno pod względem liczby turystów jak i wydatków jakie w naszym kraju ponoszą. Jak widzimy Turcja znajduje się wg tego wskaźnika dopiero na miejscu 36, więc z tego punktu widzenia nie jest to istotny rynek dla Polski.

Tabela niżej przedstawia ten sam wskaźnik ale z punktu widzenia rynków emisyjnych, w tym przypadku Turcja zajmuje 29 miejsce, więc również można stwierdzić iż nie jest to ważny rynek emisyjny dla polskiego rynku turystyki zagranicznej.

WSKAŹNIK UŻYTECZNOŚCI TURYSTYKI ZAGRANICZNEJ WUTZ 2011
Wskaźniki cząstkowe dla rynków emisyjnych dane za 2010 r.

Lp.	Kraj	Wydatki na wyjazdy 2010 r.		Zmiana wydatków 2005-2010		Wydatki na 1 mieszk. w 2010 r.		Łącznie wartości standaryzowane
		w mld USD	wartość stand.	w mld USD	wartość stand.	w USD	wartość stand.	
1	Chiny	54,9	0,7020	33,15	1,0000	41	0,0000	1,7020
2	Niemcy	78,1	1,0000	3,9	0,1176	957	0,3161	1,4337
3	Norwegia	14,4	0,1818	4,3	0,1297	2 939	1,0000	1,3115
4	USA	75,5	0,9666	2,2	0,0664	244	0,0700	1,1030
5	Australia	22,4	0,2845	11,15	0,3363	1 004	0,3325	0,9533
6	Belgia	18,8	0,2383	3,85	0,1161	1 733	0,5838	0,9382
7	Francja	38,5	0,4913	8,05	0,2428	593	0,1906	0,9247
8	Kanada	29,6	0,3770	7,85	0,2368	865	0,2845	0,8983
9	Holandia	19,6	0,2486	3,45	0,1041	1 181	0,3933	0,7460
10	Irlandia	7,7	0,0957	1,6	0,0483	1 730	0,5830	0,7270
26	Estonia	0,6	0,0045	0,15	0,0045	444	0,1392	0,1482
27	Węgry	3,0	0,0353	0,6	0,0181	300	0,0894	0,1428
28	Japonia	27,9	0,3552	-9,65	-0,2911	219	0,0614	0,1255
29	Turcja	4,8	0,0584	1,9	0,0573	63	0,0077	0,1234
30	Słowacja*	1,45	0,0154	0,6	0,0181	269	0,0785	0,1120

Tab.11 Wskaźnik WUTZ dla krajów emisyjnych

Źródło: <http://msport.gov.pl/statystyka-turystyka/1731-Turystyka-zagraniczna-2-9-komunikaty-z-badan?retpag=/statystyka-turystyka/>

Rozdział IV : Analiza SWOT

Mocne strony Turcji :

- Bardzo dobrze rozwinięta infrastruktura turystyczna(zakwaterowanie, transport)
- Położenie geograficzne (dwa kontynenty, klimat)
- Dostęp do 4 mórz (Czarne, Marmara, Egejskie, Śródziemne)
- Duża ilość atrakcji turystycznych antropogenicznych i przyrodniczych
- Ciekawa i bogata historia (Imperium Osmańskie, Cesarstwo Rzymskie)

Słabe strony Turcji :

- Wysokie ceny lotów poza sezonem
- Stereotypy dotyczące mieszkańców Turcji
- Obszar aktywny sejsmicznie (trzęsienia ziemi)

Szanse dla Turcji :

- Wstąpienie do UE (brak granic i wiz)
- Szersze działania promocyjne kraju
- Wzrost popularności wyjazdów łączonych (wypoczynek + zwiedzanie)

Zagrożenia dla Turcji :

- Bliskie sąsiedztwo krajów z konfliktami wewnętrznymi (Syria, Iran, Irak)
- Kryzys gospodarczy w Europie i na świecie
- Wzrost popularności innych poza europejskich destynacji
- Wzrost cen walut (Dolara, Euro)
- Strach przed Islamem

Zakończenie :

Turcja to kraj bardzo atrakcyjny turystycznie. Oferujący świetną infrastrukturę, dobre jedzenie, miłą obsługę. Posiadający bogatą i ciekawą historię. Turysta ma tu do czynienia z kulturowym miszmaszem. Kraj ten co roku przyciąga milionową rzeszę turystów pragnących wypocząć na piaszczystej plaży oraz poznać piękne zabytki kultury i zapierające dech w piersiach dzieła matki natury.

Analiza wszystkich zamieszczonych w tej pracy danych pozwala stwierdzić, iż jest to zdecydowanie kraj recepcyjny. Co roku wybierany przez większą liczbę turystów.

Turyści tureccy mają jak na razie małe znaczenie na polskim rynku przyjazdów zagranicznych, ale z roku na rok ich liczba rośnie. Dlatego być może jest to nasz nowy potencjalny turysta przyjeżdżający o dużym znaczeniu. Należałoby zatem w szerszym zakresie promować nasz kraj w Turcji, zachęcać do przyjazdów coraz to większą i większą liczbę obywateli Turcji.

OFERTA WYJAZDOWA DLA SINGLI

(Jeśli jesteś Singlem – znajdziemy dla Ciebie parę do pokoju, aby nie dopłacać do pokoju jednoosobowego.)

„Goodbye Summer”

Termin wyjazdu: 21.07 – 04.08.2012

Wyloty z miast: Warszawa, Katowice, Kraków

Wyżywienie: 2 posiłki (śniadania i obiady-kolacje)

Wyjazd typu : (7+7) zwiedzanie i wypoczynek

Cena całkowita: 2569 pln/os –może ulec zmianie ze względu na zmiany w cenach paliw oraz zmianach w kursach walut

Bilety wstępu: 145EUR

Ramowy program wyjazdu:

ANTALYA – KONYA – KAPADOCJA – ANKARA – STAMBUŁ – BERGAMA – PAMUKKALE
– ANTALYA (więcej szczegółów na stronie www.....)

Cena zawiera:

bilet lotniczy, transfer lotnisko-hotel-lotnisko, opłaty lotniskowe, transfer klimatyzowanym autokarem lub mini busem (w zależności od ilości osób), polskojęzycznego pilota, ubezpieczenie, zakwaterowanie w obiektach 3* HB (śniadania oraz obiadykolacje, napoje alkoholowe i bezalkoholowe za dodatkową opłatą), podatek VAT, opłatę promową przez Cieśninę Dardanele

Cena nie zawiera:

obiadów, napiwków, biletów wstępu do zwiedzanych obiektów oraz przewodników lokalnych - około 145 EUR/os., wycieczek fakultatywnych, wydatków własnych, wizy tureckiej 15 EUR/20USD

Bibliografia :

1. Kruczek Z, Europa-Geografia turystyczna, PROKSENIA, Kraków, 2005
2. Cabaj W. i Kruczek Z., Podstawy geografii turystycznej, PROKSENIA, Kraków, 2009
3. Korsak W., Turcja. Kraj czterech mórz, Bezdroża, Kraków, 2005
4. Roux J.P., Historia Turków, Marabut, Gdańsk, 2003
5. <http://pl.wikipedia.org/wiki/Turcja>
6. <http://www.kultur.gov.tr/EN/belge/2-14748/tourism.html>

7. <http://intur.com.pl>
8. <http://www.pot.gov.pl/dane-i-wiedza/badania-i-analizy/>
9. <http://msport.gov.pl/statystyka-turystyka>
10. http://dms.msport.gov.pl/app/document/file/553/Zagraniczna_turystyka_przyjazdowa_w_2010.pdf?field=file1
11. <http://msport.gov.pl/statystyka-turystyka/1731-Turystyka-zagraniczna-2-9-komunikaty-z-badan?retpag=/statystyka-turystyka/>
12. http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?tb_id=51&ust_id=14&tk_id=8511
13. <http://www.etc-corporate.org/etc-members.html>
14. http://ec.europa.eu/enlargement/candidate-countries/turkey/relation/index_pl.htm
15. <http://www.goturkey.com/turkiye.php?lng=en&content=intro>
16. <http://www.turkstat.gov.tr/Start.do;jsessionid=pXLWPTTCs2m8SSf29kr0zhqV19BbqLqzhhbQ2ZjYyTdf7YnRQnvjZ!-1998769340>

SPIS TABEL, WYKRESÓW I RYCIN :

Ryc.1 Położenie geograficzne

Ryc.2 Podział administracyjny

Tab.1 Miesięczny rozkład przyjazdów turystów zagranicznych w latach 2000-2010

Tab.2 Rozkład przyjazdów turystów zagranicznych w poszczególnych miesiącach i latach

Tab.3 Pierwsza „10” krajów o największej liczbie przyjazdów do Turcji. W miesiącu Grudniu

Tab.4 Rozkład przyjazdów turystów z poszczególnych krajów od stycznia do grudnia

Tab.5 Miesięczny rozkład ilości pasażerów korzystających z lotów czarterowych w 2010r

Tab.6 Środki transportu wybierane przez turystów zagranicznych i obywateli

Tab.7 Przyjazdy do Polski

Tab.8 Liczba turystów zagranicznych i noclegów(rodzaj zakwaterowania)

Tab.9 Liczba turystów i noclegów wg. krajów

Tab.10 Wskaźnik WUTZ

Tab.11 Wskaźnik WUTZ dla krajów emisyjnych

Wyk.1 Liczba Polaków przyjeżdżających do Turcji w latach 2000-2010

Wyk.2 Dochody z turystyki od obywateli tureckich i cudzoziemców w latach 2008-2010

Wyk.3 Liczba przyjazdów turystów zagranicznych i obywateli ze względu na typ zakwaterowania

Wyk.4: Ilość spędzonych nocy w różnych obiektach zakwaterowania w 2010r.

Wyk.5 Średnia długość pobytu w danym typie zakwaterowania

Wyk.6 Obłożenie wybranych obiektów noclegowych w %

Wyk.7 Wyjazdy zagraniczne Turków

Wyk.8 Wydatki turystów ze względu na cel

Wyk.9 Przychody z turystyki przyjazdowej